Prof. Pascu VASILE

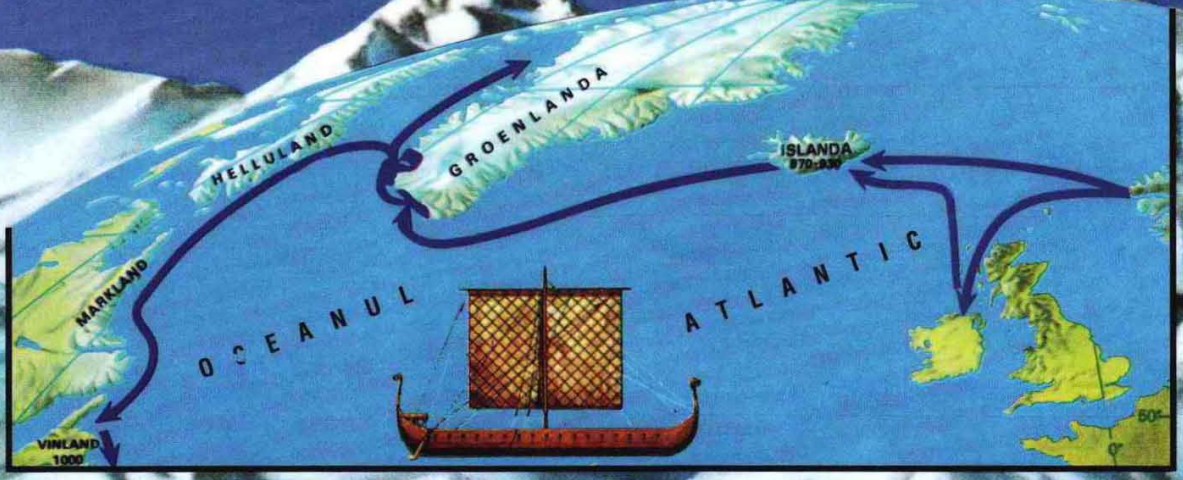

ATLAS ISTORIC DIDACTIC

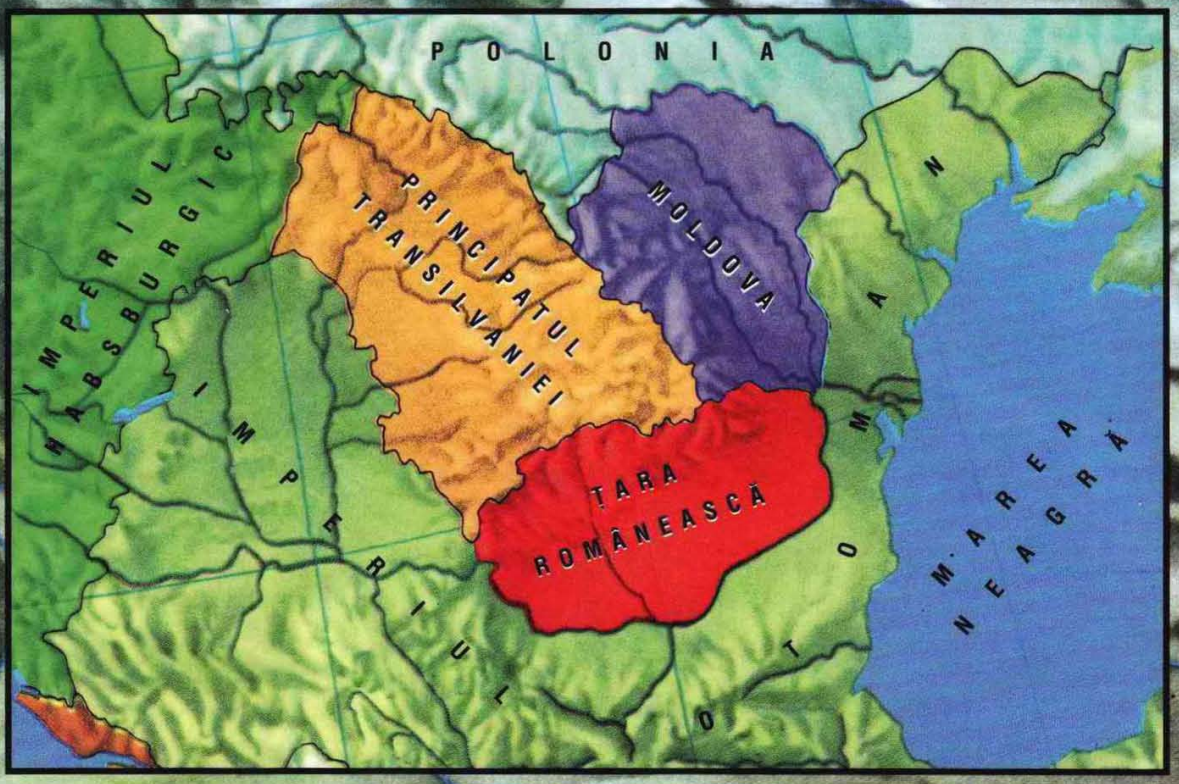

Editura VOX
Editura CLIO NOVA

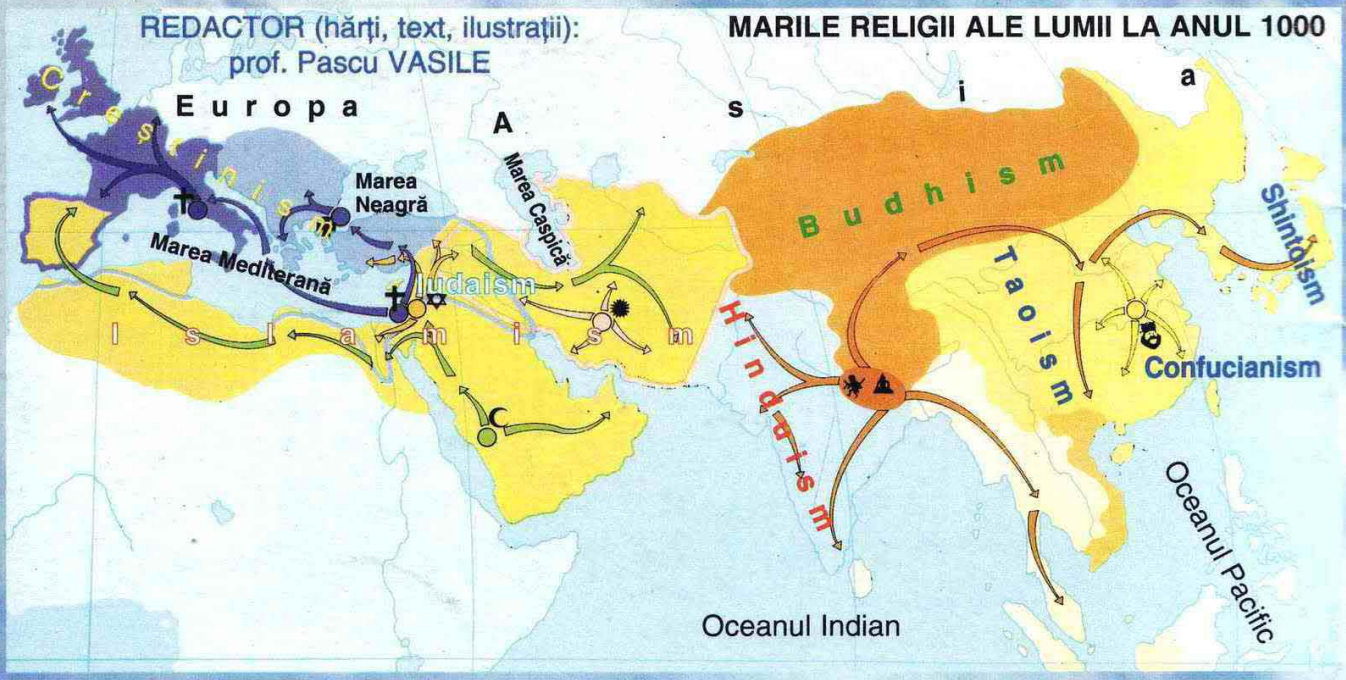

Cuvântul autorului,

Prezentul atlas este reeditarea celui apărut cu puțin timp în urmă (**ATLAS ISTORIC DIDACTIC**, Ed. **Clio Nova**, București, 1997, **ISBN 973-96768-9-8**). Ca și prima ediție, destinația principală a lucrării este învățământul de toate gradele, comentariile și ilustrația fiecărei pagini dându-i acesteia un caracter didactic. Desigur, lucrarea se adresează și tuturor celor pasionați de evenimentul istoric.

Conținutul atlasului a fost structurat pe cele 5 mari perioade ale istoriei universale: **PREISTORIA, ANTICHITATEA, EVUL MEDIU, EPOCA MODERNĂ** și **PERIOADA CONTEMPORANĂ**. Din evoluția acestora au fost selectate numai evenimentele de importanță majoră, față de prima ediție fiind introduse hărți și informații noi privind desfășurarea lor.

Referitor la cronologia și întinderea spațială a evenimentelor din lucrare se cuvine a face mențiunea că ele nu au un caracter absolut, variabile ale acestora putând fi aflate în mulțimea lucrărilor de specialitate. Pentru autor important a fost faptul cunoașterii esenței evenimentelor, opiniile personale fiind mai puțin adecvate în acest caz.

În încheiere, autorul aduce multe mulțumiri tehnoredactorilor ce au realizat cu profesionalism acest atlas.

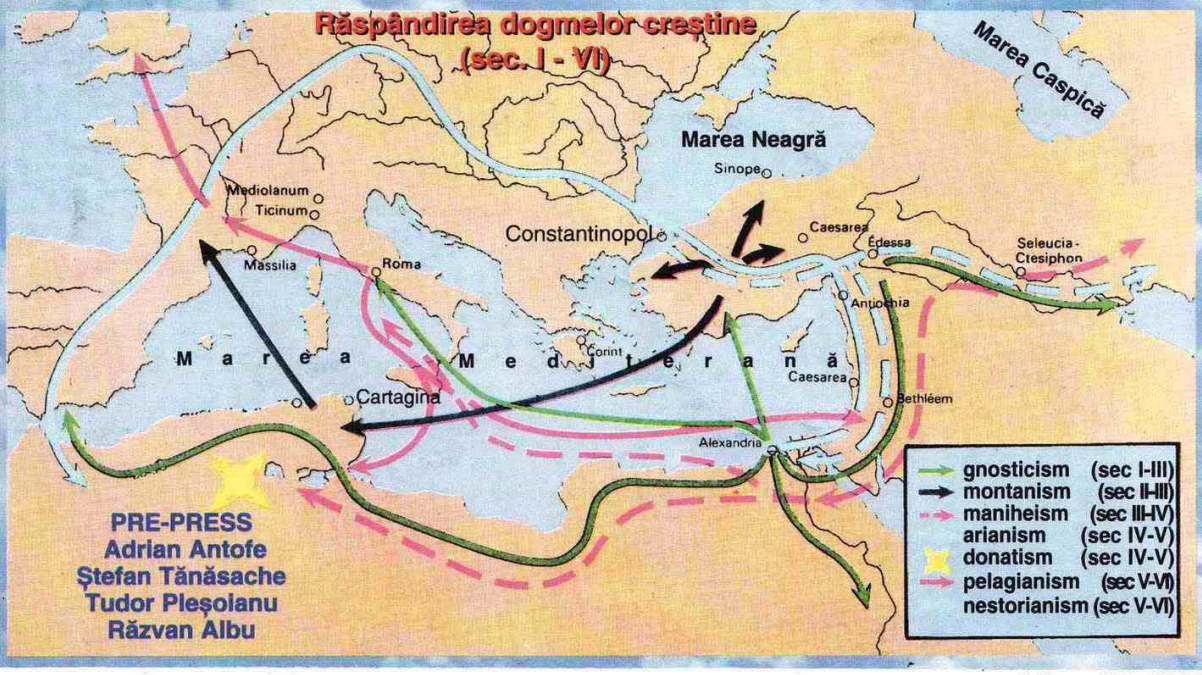

PRE-PRESS
Adrian Antofe
Ștefan Tănăsache
Tudor Pleșoianu
Răzvan Albu

Editura VOX
Str. Petru Maior nr. 32
Sector 1, București
Tel.: 222.02.14
Tel./fax: 222.02.13

ISBN 973-9381-26-x

Editura CLIO NOVA
Str. Mămulari nr. 4
Bl. C 2, sc. 1, ap. 28
Sector 3, București
Tel.: 092/38.96.02

Prof. Pascu VASILE
Colegiul Național „Gheorghe Lazăr"
București

ATLAS ISTORIC DIDACTIC

COMENTAT ȘI ILUSTRAT

EDIȚIA a II-a
(REEDITARE)

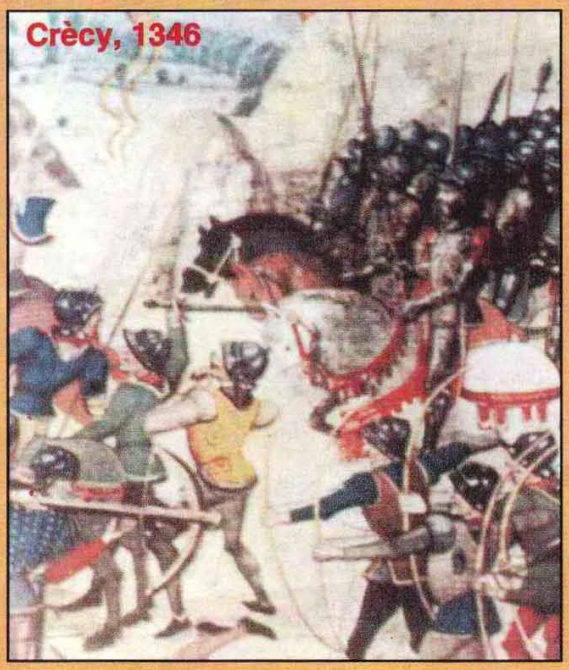
Crècy, 1346

Francisc I

EDITURA VOX - EDITURA CLIO NOVA
București, 2000

ANTROPOGENEZA
(4-3 mil. ani î.Hr. - mil. IV î.Hr.)

AMERICA DE NORD
Homo sapiens fossilis
25.000-12.000 î.Hr.
OCEANUL PACIFIC
AMERICA DE SUD
OCEANUL ATLANTIC
EUROPA
Homo primigenius
Homo sapiens fossilis
ASIA
Homo erectus
Homo sapiens sapiens
AFRICA
Homo erectus
OCEANUL INDIAN
Homo erectus
OCEANUL PACIFIC
Australopitecus
AUSTRALIA
Homo sapiens sapiens mil. X-IV î.Hr.

-Australopitecus - 3,5 - 2,5 mil.ani î.Hr (Africa de Sud)
-Homo erectus -1 mil. ani î.Hr. (Etiopia, Africa de Nord, China, ins. Jawa
-Homo primigenius (de Neanderthal) - 120.000 - 30.000 î.Hr. (Europa, Palestina)
-Homo sapiens fossilis - 100.000 - 10.000 î.Hr. (Europa, Orientul Apropiat)
-Homo sapiens sapiens (recens) - 10.000 - mil. IV î.Hr. (Europa, Africa de Nord, Centrală și de Est, Orientul Apropiat, India, Indochina

Etapele antropogenezei

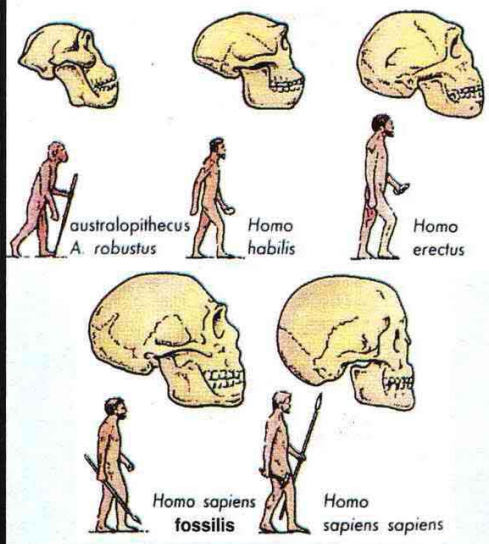

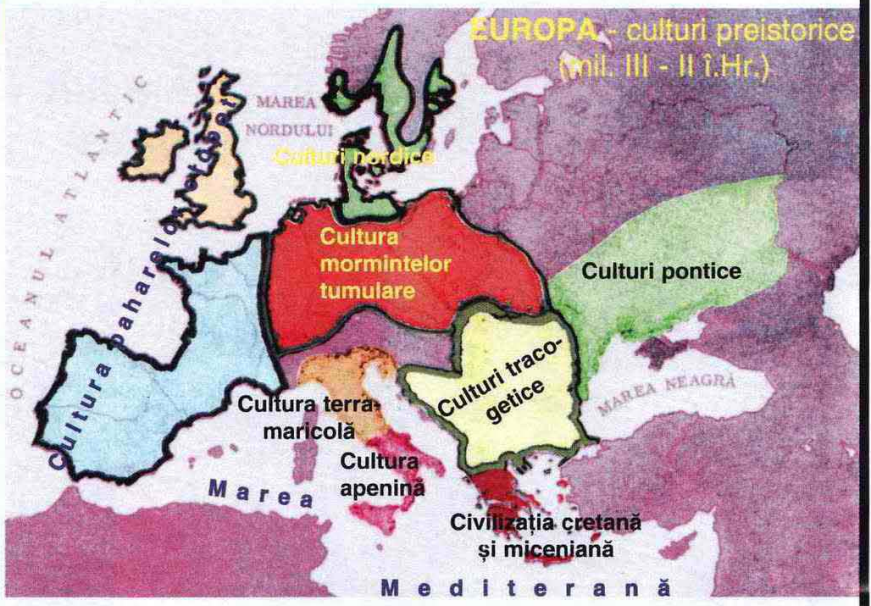

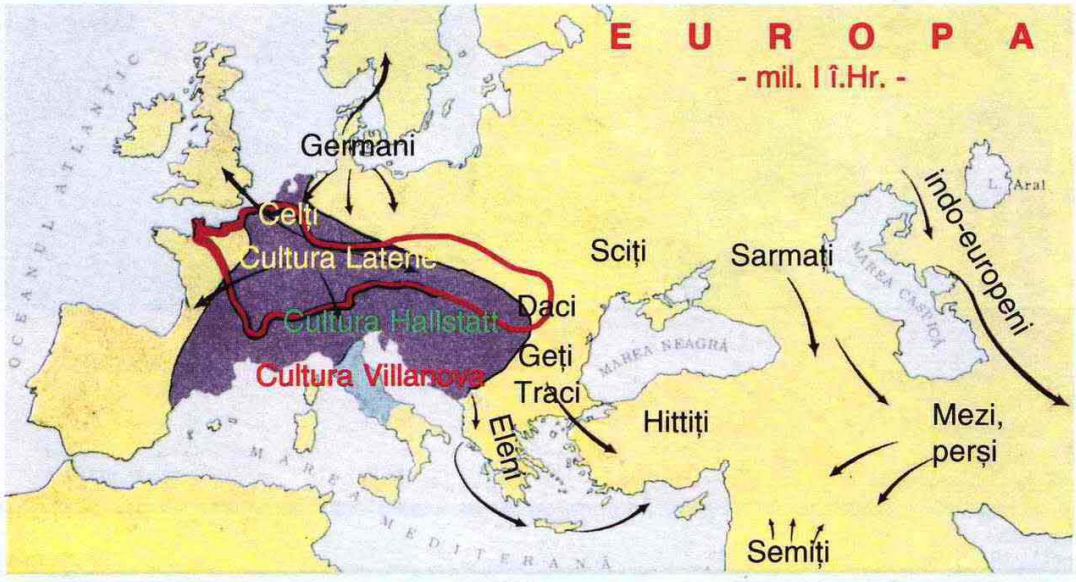

Ripiceni
Cultura CUCUTENI
mil. IV-III. î.Hr.
Cucuteni
Ceahlău
Hăbăşeşti
Frumuşica
Iclod
Cultura CRIŞ
mil. VI. î.Hr.
Gura Baciului
Cultura PETREŞTI
mil. V-III. î.Hr.
Turdaş
Tărtăria
Cioclovina
Ohaba Ponor
Racoviţa
Ariuşd
Cultura TURDAŞ
mil. V-III. î.Hr.
Băile Herculane
Baia de Fier
Laposu
Cultura BOIAN
mil. V-IV. î.Hr.
Hamangia
Cernavodă
Bugiuleşti
Cernica
Boian
Cârcea
Valea Dârjovului
Gumelniţa
Cultura HAMANGIA
mil. IV-II. î.Hr.
MAREA NEAGRĂ

CULTURILE PREISTORICE
PE TERITORIUL ROMÂNIEI

CULTURI TRACO-GETICE
(mil. II-I î.Hr.)

CULTURA OTOMANI
sec. XIX-XII î.Hr.
Otomani
CULTURA NOUĂ
sec. XVI-XII î.Hr.
Cotnari
CULTURA SIGHIŞOARA
sec. XVII-XII î.Hr.
Uioara
Spălanca
Medias
Sighişoara
Pecica
Periam
CULTURA PERIAM-PECICA
sec. XX-XIV î.Hr.
Gusterita
Noua
CULTURA MONTEORU
sec. XIX-XIV î.Hr.
Sărata-Monteoru
CULTURA COŢOFENI
mil. III-II î.Hr.
CULTURA BABADAG
sec. XII-IX î.Hr.
Hinova
CULTURA TEI
sec. XVIII-XIII î.Hr.
Coţofenii din Dos
MAREA NEAGRĂ

EUROPA ȘI ORIENTUL ANTIC
(mil. IV - II î.Hr.)

EUROPA
ASIA
AFRICA
OCEANUL INDIAN

Italici
Traci
Eleni
Hittiți
Asirieni
Sumerieni
Fenicieni
Evrei
Egiptenii
Eufrat
Tigru
Mezi
Perși
Indus
Gange
Indieni
Fl. Galben
Chinezi
Fl. Albastru
Nil

- egiptenii - valea Nilului
- sumerienii, chaldenii, asirienii - Mesopotamia
- fenicienii, evreii - țărmul M. Mediterane
- mezii și perșii - pod. Iran
- indienii - pen. India
- chinezii - China (Fl. Galben, Albastru)
- hittiții - Asia Mică
- italici - pen. Italică
- eleni - Grecia
- traci - Carpați, pen. Balcanică

EGIPTUL
mil. IV - I î.Hr.

Metelis, Buto, Sais, Tanis, Busiris, Athribis, Merimdeo, Bubastis, Sachbu(Letopolis), (Heliopolis), Piramide, Memphis, L. Moeris, EGIPTUL DE JOS, Gurop, On(Heracleopolis), Oxyrhynchus, Siut, Badari, EGIPTUL DE SUS, Thinis, Abydos, Coptus, Ombi, Nagade, Theba, Nekhen, Elephantina, Cataracta I, M. SINAI, MAREA ROȘIE (SINUS ARABICUS), Desertul Libici, AMU SETIU, Nil

Ramses II

- Herodot - "Egiptul - dar al Nilului"
- cca. 3000 î.Hr. - Menes unește Egiptul
  - capitale: Thinis, Memphis, Theba
- faraoni: Tutmes al III-lea (1468-1436 î.Hr.),
  Ramses al II-lea (1290-1224 î.Hr.)
- 525 î.Hr. - cucerit de către perși.

MESOPOTAMIA
mil IV - I î.Hr.

Tell-Halaf, Dur-Sarrukin, Ninive, Munții ZAGROS, Assur, Mari, Samarra, MESOPOTAMIA, Tigru, Eufrat, Sippar, Djemdet Nasr, Agade, Babilon, Borsippa, Kiș, Nippur, Susa, SUMER, Umma, Lagas, Larsa, Uruk, Ur, Tell-el-Obed, Eridu, ELAM, Golful Pers

Babilon

- orașe state: Nippur, Uruk, Ur, Lagaș, Babilon, Ninive.
- mil. II î.Hr. - regi : Hammurappi (1728-1686 î.Hr.)
  și Nabucodonosor I (1136-1113 î.Hr.)
- mil I î.Hr. - regatul Noului Babilon -
  Nabucodonosor II (605-562 î.Hr.)
- 539 î.Hr. perșii cuceresc Babilonul.

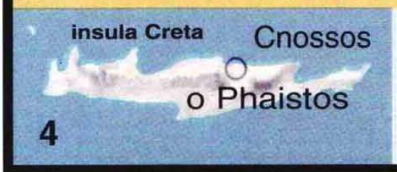

– 2600-1400 î.Hr. - civilizația cretană (minoică)
– sec. XXI î.Hr. - construirea palatului din Cnossos
– 1600-1400 î.Hr.- apogeul culturii cretane
– 1400 - invazia aheilor (Micene) și distrugerea palatului din Cnossos

Palatul din Cnossos

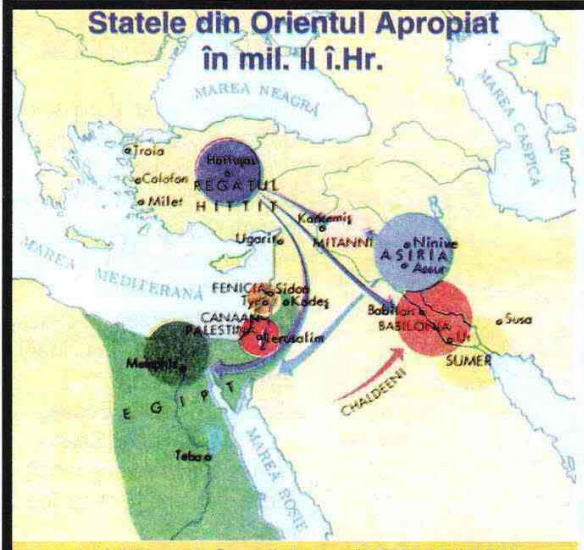

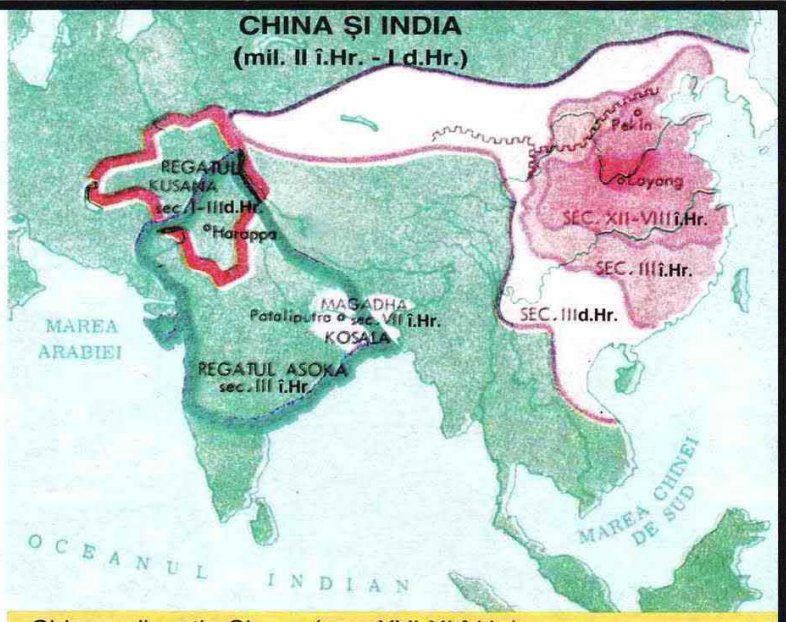

- regatul Hittit; regi: Suppiluliuma (1380-1340) î.Hr. și Hattusil III (1282-1250 î.Hr.)
- 1286 î.Hr. - lupta de la Kadeș între hittiți și egipteni
- Imperiul egiptean - Ramses II (1290-1224 î.Hr.)
- regatul asirian - Salmanassar I (1273-1244 î.Hr.) și Tiglatpalassar I (1112-1074)
- regatul Babilon - Nabucodonosor I (1136-1113 î.Hr.)

- China - dinastia Shang (sec. XVI-XI î.Hr.)
  - dinastia Ceu (Chou) - sec. XI-III î.Hr.
  - dinastia Han (sec. III î.Hr. - sec. III d.Hr.)
- India - sec. VII-VI î.Hr. statele Magadha și Kosala
  - sec. IV - II î.Hr. - dinastia (și statul) Maurya
  - rege Asoka (273-232 î.Hr.)

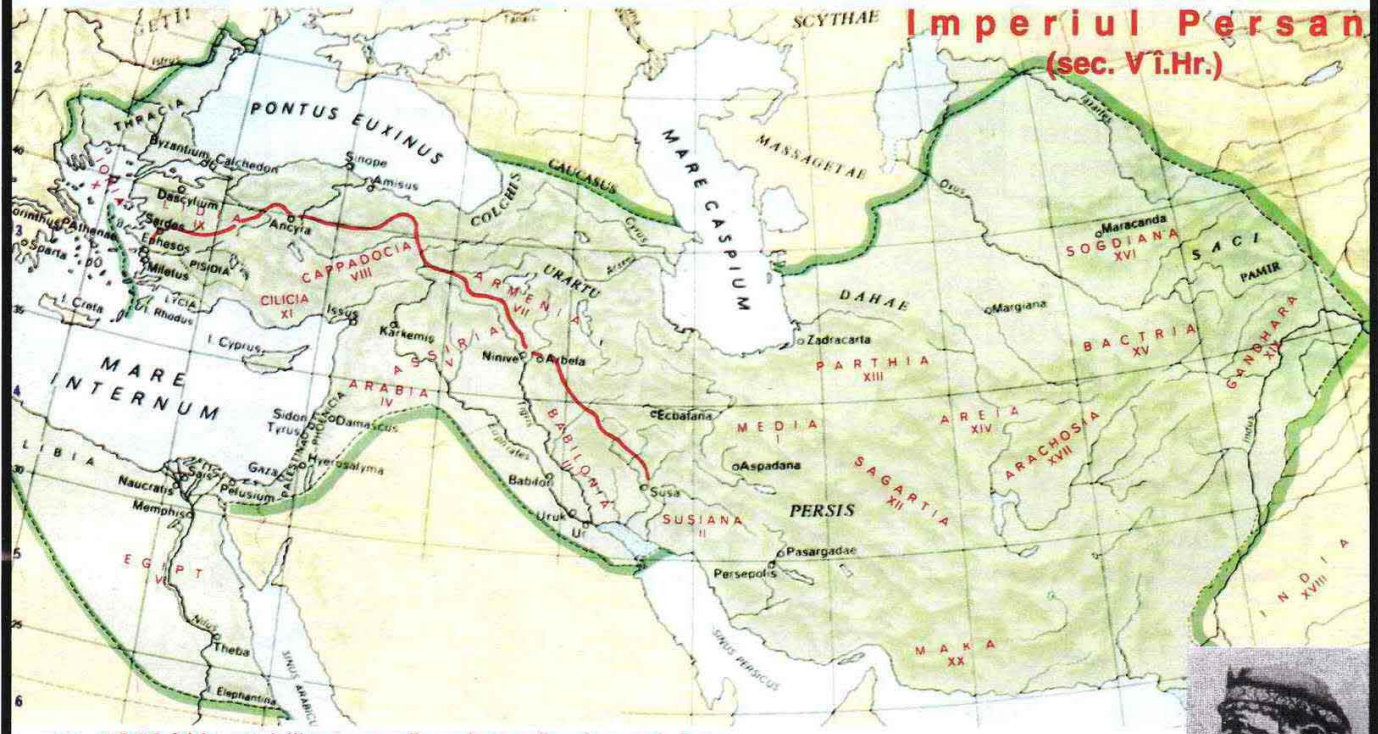

- cca. 1000 î.Hr. stabilirea mezilor și perșilor în pod. Iran
- sec. VIII-VI î.Hr. supremația mezilor (Cyaxares, 625-585 î.Hr.)
- sec. VI î.Hr. - supremația perșilor (Cyrus II cel Mare, 559-530 î.Hr.)
- sec. VI-V î.Hr. formarea Imperiului persan
- Darius I (521-486 î.Hr.) organizează imperiul în satrapii; capitala - Persepolis
- sec IV î.Hr. - cucerit de Alexandru Macedon.

Darius I

Persepolis (ruine)

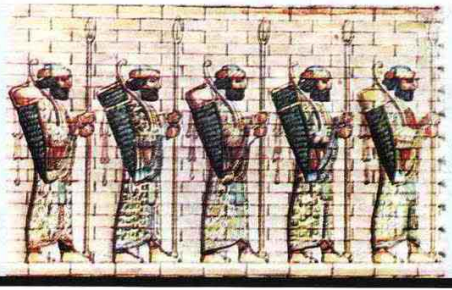
Arcași din garda imperială („Nemuritorii")

GRECIA ANTICĂ

- aşezare: sudul peninsulei Balcanice, ins. Marii Egee;
- regiuni naturale: Grecia continentală, Grecia peninsulară, Grecia insulară;
- vechii locuitori: preelenii;
- mil. II î.Hr. - migraţia eleniilor:
- aheii, Pelopones, Micene;
- ionienii, Atica, ins. Mării Egee, Asia Mică;
- eolienii, Tesalia, Beoţia;
- dorienii, Laconia, Sparta;
- oraşe state: Micene (ahei), Atena (ionieni), Sparta (dorieni);
- Sparta, sec. IX î.Hr. - Lycurg;
- Atena, sec VIII î.Hr. - Dracon, Solon, Clistene.

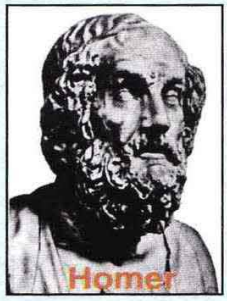

Marea colonizare greacă (sec. VIII - VI î.Hr.)

Marea Mediterană

Marea Neagră

Asia Mică

Colonizarea feniciană

Cadix

Cartagina 814 î.Hr.

Massilia 600 î.Hr.

Neapolis sec VI î.Hr.

Tarent 708 î.Hr.

Sybaris 720 î.Hr.

Siracuza 734 î.Hr.

Cyrene 631 î.Hr.

Naukratis sec VI î.Hr.

Histria - 657 î.Hr.

Tomis, Callatis sec VI î.Hr.

Bizanţ - 650 î.Hr.

Megara

Corint

Milet

Sidon

Tyr

- desfăşurare - sec. VIII-VI î.Hr., bazinul Mării Mediterane şi al Mării Negre;
- cauze: conflicte politice, creşterea nr. populaţiei, dezvoltarea polis-urilor, resurse naturale limitate;
- metropole: Corint, Megara, Milet;
- colonii: Siracuza, Sybaris, Tarent, Neapolis, Massilia, Cyrene, Naukratis; Bizanţ, Sinope, Olbia, Histria, Tomis, Callatis.

RĂZBOIUL TROIAN (1194-1184 î.Hr.)

Homer - "Iliada" şi "Odiseea"

TROIA (Ilion)

ITACA

MICENE

Atena

Sparta

ahei

ASIA MICĂ

Ulise (Odiseu)

RĂZBOAIELE GRECO-PERSANE
(492-449 î.Hr.)

Armata persană 480 î.Hr.
Byzantium
Calchedon
Aenus
PROPONTIS
Mardonius 492 î.Hr.
Abydos
Cyzicus
Pydna
Ilion (Troia)
IMPERIUL PERSAN
EPIRUS
Larisa
Cap. Artemision
I. Lesbos
Mytilene
Termopyle 480 î.Hr.
I. Chius
Sardes
Plataeae
Eretria
Marathon 490 î.Hr.
Smirna
Ephesus
Plateea 479 î.Hr.
Athenae
I. Samus
Mycale 479 î.Hr.
Salamina 480 î.Hr.
Milet 499-494 î.Hr.
Xanthippos 479 î.Hr.
I. Naxus

Trecătorule, mergi și spune Spartei că noi am căzut aici, îndeplinind cu cinste legile ei !

- 499-494 î.Hr., răscoala Miletului;
- 492 î.Hr. - prima expediție persană, Mardonius;
- 490 î.Hr., 12 sept. - lupta de la Maraton - Miltiade;
- 480 î.Hr., august - Thermopile, Leonida;
  28 sept. - Salamina, Temistocle;
- 479 î.Hr., august - Plateea (Pausanias) și Mycale;
- 449 î.Hr. - pacea lui Kallias încheie războaiele.

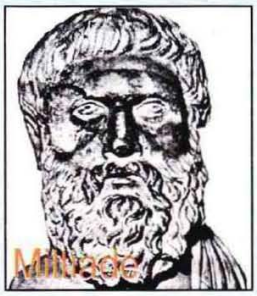
Miltiade

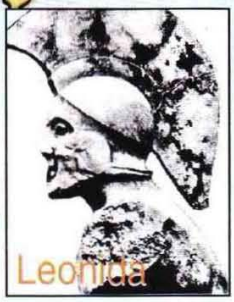
Leonida

Lupta de la Salamina

Pericle

Atena (Grecia) în timpul lui Pericle
(sec V î.Hr.)

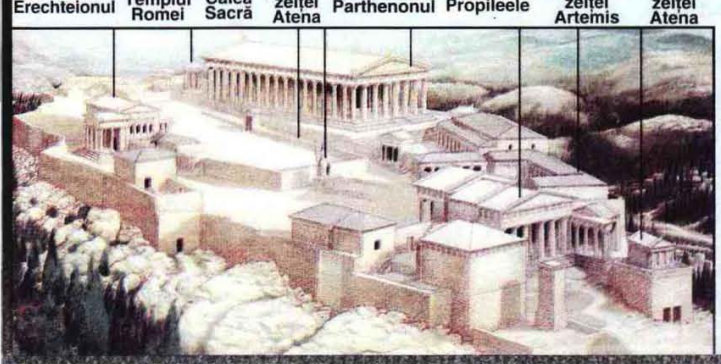

- 478 î.Hr. - Liga de la Delos (hegemonia Atenei);
- 461 î.Hr. - Pericle, conducătorul demos-ului atenian;
- 445-429 î.Hr. - Pericle - strateg;
- 431-404 î.Hr. - războiul peloponesiac;
- 404 î.Hr. - începe hegemonia Spartei (până în 371 î.Hr.).
- 371-362 î.Hr. - hegemonia Tebei

MACEDONIA în antichitate

- așezare - nordul Greciei; capitala-Pella
- Filip al II-lea (359-336 î.Hr.), întemeietorul statului macedonean; falanga macedoneană;
- 338 î.Hr., lupta de la Cheroneea- hegemonia Macedoniei asupra orașelor grecești;
- 337 î.Hr. - Congresul de la Corint;
- 336 î.Hr. - asasinarea lui Filip al II-lea; îi succede la tron fiul său, Alexandru.

Filip al II-lea

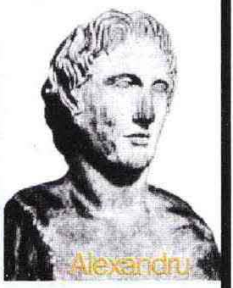
Alexandru

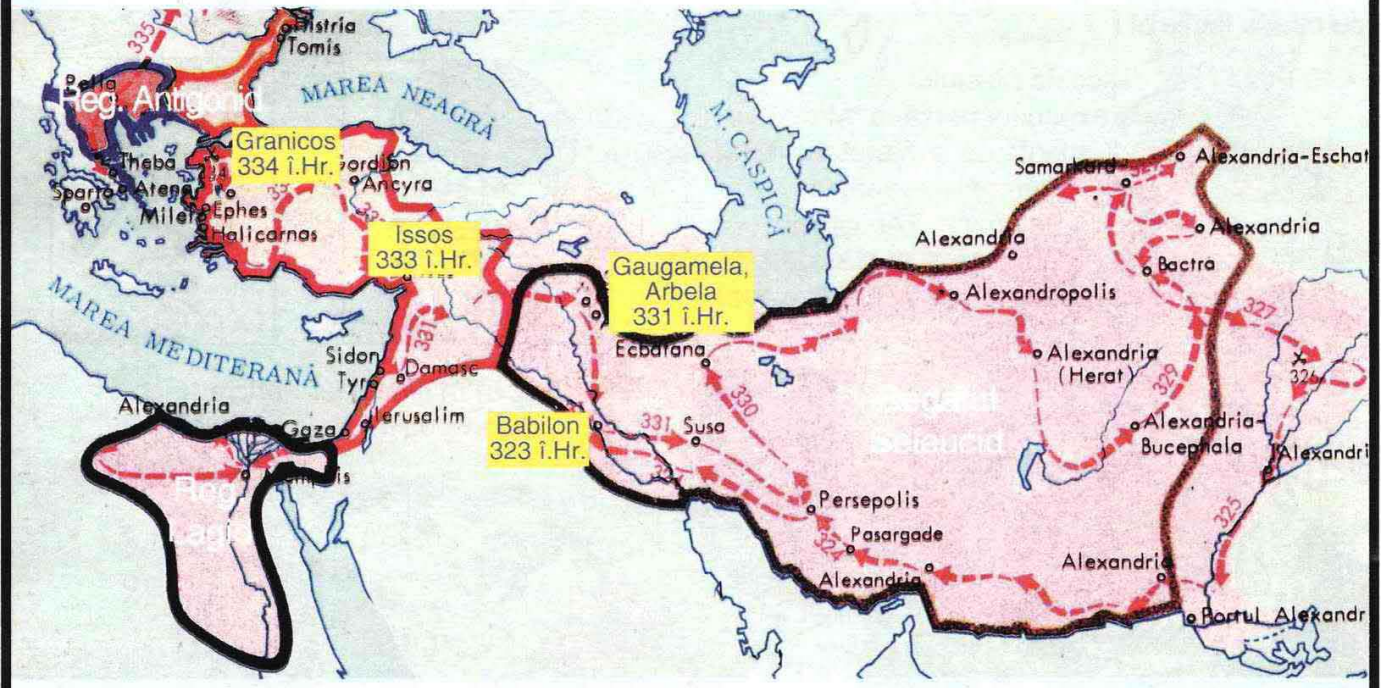

Alexandru și Darius al V-lea în lupta de la Issos (333 î.Hr.)

IMPERIUL MACEDONEAN

- întemeietor - Alexandru cel Mare (Macedon) în urma războaielor împotriva Imperiului Persan;
- lupte: 334 î.Hr. - Granicos; 333 î.Hr. - Issos; 331 î.Hr.- Gaugamela și Arbela;
- 323 î.Hr. - moartea lui Alexandru la Babilon;
- 301 î.Hr. - împărțirea imperiului în trei regate (elenistice):

Regatul macedonean (dinastia Antigonizilor),
Regatul Seleucid (Seleucos),
Regatul Lagid (dinastia Ptolemeilor).

DACIA PÂNĂ LA CUCERIREA ROMANĂ

- Dacia - limite: Carpații nordici, Dunăre; Tisa, Nistru, Marea Neagră;
- geți - autorii greci, Dunărea Inferioară;
- daci - autorii latini, Dunărea Superioară;
- geto-dacii - ramura nordică a tracilor; - limbă indo-europeană;

- triburi geto-dacice și autorii antici care le menționează:
- apuli - Transilvania; "Consolatio ad Liviam";
- buri - nordul Munteniei; Claudios Ptolemaios;
- costoboci - nordul și nord-estul Daciei; Claudios Ptolemaios și Cassius Dio Cocceianus;
- carpi - Carpați și Nistru; Ephoros (carpizi), Claudios Ptolemaios (carpiani), Zosimos (carpodaci);

- callipizi - Nipru și Bug; Herodot, Strabon;
- crobizi - sudul Dobrogei; Hecateu din Milet, Herodot, Strabon;
- trizi - sudul Dobrogei; Hecateu din Milet;
- tyrageți - de-a lungul Tyras-ului (Nistrului); Herodot.

DACIA în timpul lui BUREBISTA

BUREBISTA (82-44 î.Hr.) - unește triburile geto-dacice într-un regat al Daciei, cu centrul în Munții Orăștiei;
- 62-55 î.Hr. - campaniile apusene, contra celților;
- 55-48 î.Hr. - campaniile răsăritene, de supunere a triburilor dintre Prut și Nistru și a coloniilor grecești vest-pontice;
- 48 î.Hr. - intervine în războiul civil de la Roma, promițând sprijin militar lui Pompei;
- 44 î.Hr. - Burebista piere într-un complot.
- Urmașii lui Burebista: DECENEU, COMOSICUS, SCORILO, DURAS (DIURPANEUS);

ROMA-cetatea celor 7 coline

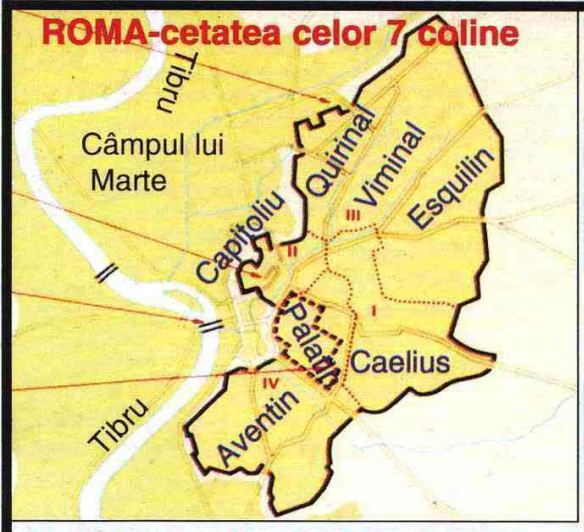

- 21 apr. 753 î.Hr. - întemeierea Romei (Romulus), Orașul celor 7 coline;
- 753-509 î.Hr. - Roma regală (7 regi);
- 509 î.Hr. - alungarea ultimului rege (etrusc, Tarquinius Superbus);
- 358 î.Hr. - tratat cu orașele latine; hegemonia Romei în Latium;
- 387 î.Hr. - înfrângerea romanilor de către celți (galii) la Allia și jefuirea Romei (salvarea Capitoliului de către gâște, potrivit legendei);
- 343-341; 326-304 - războaiele cu samniți;
- 321 î.Hr. - înfrângerea romanilor la Caudium ("furcile caudine");
295 î.Hr. - victoria decisivă a romanilor (Sentium);
- 282-275 î.Hr. - război cu cetatea Tarent (sprijinită de regele Pyrrhos al Epirului); după victoria sa, Roma devine un puternic stat la Marea Mediterană.

ROMA CUCEREȘTE PENINSULA ITALICĂ

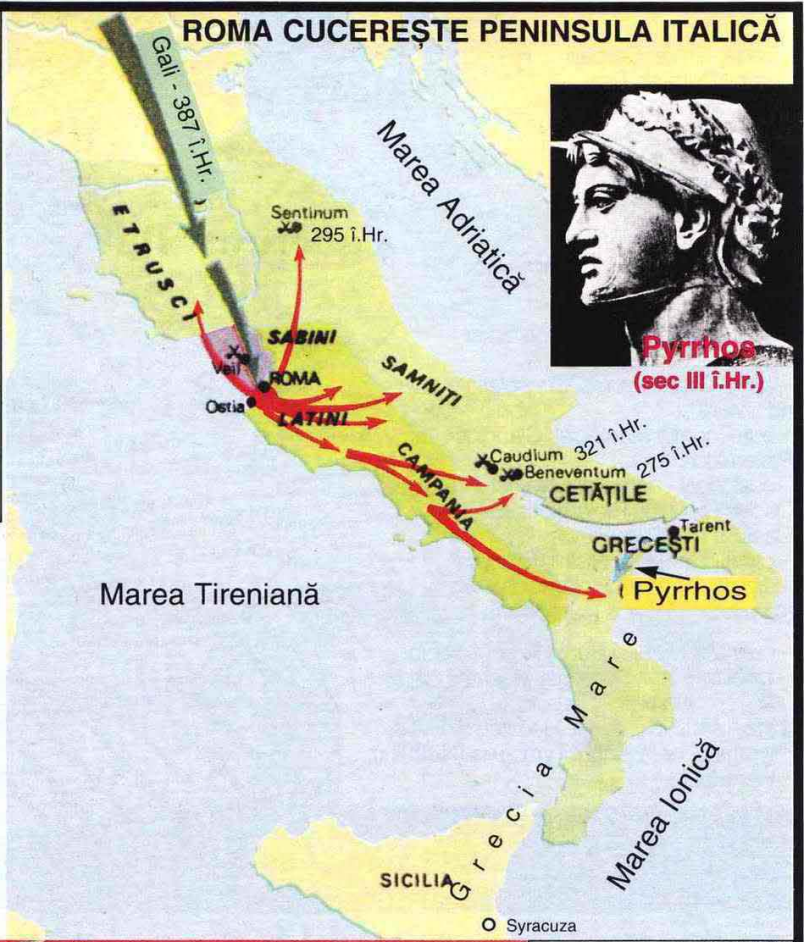

Pyrrhos (sec III î.Hr.)

RĂZBOAIELE PUNICE (264 - 146 î. Hr.)

Hannibal (246-183 î.Hr.)

Scipio Africanul (235-183 î.Hr.)

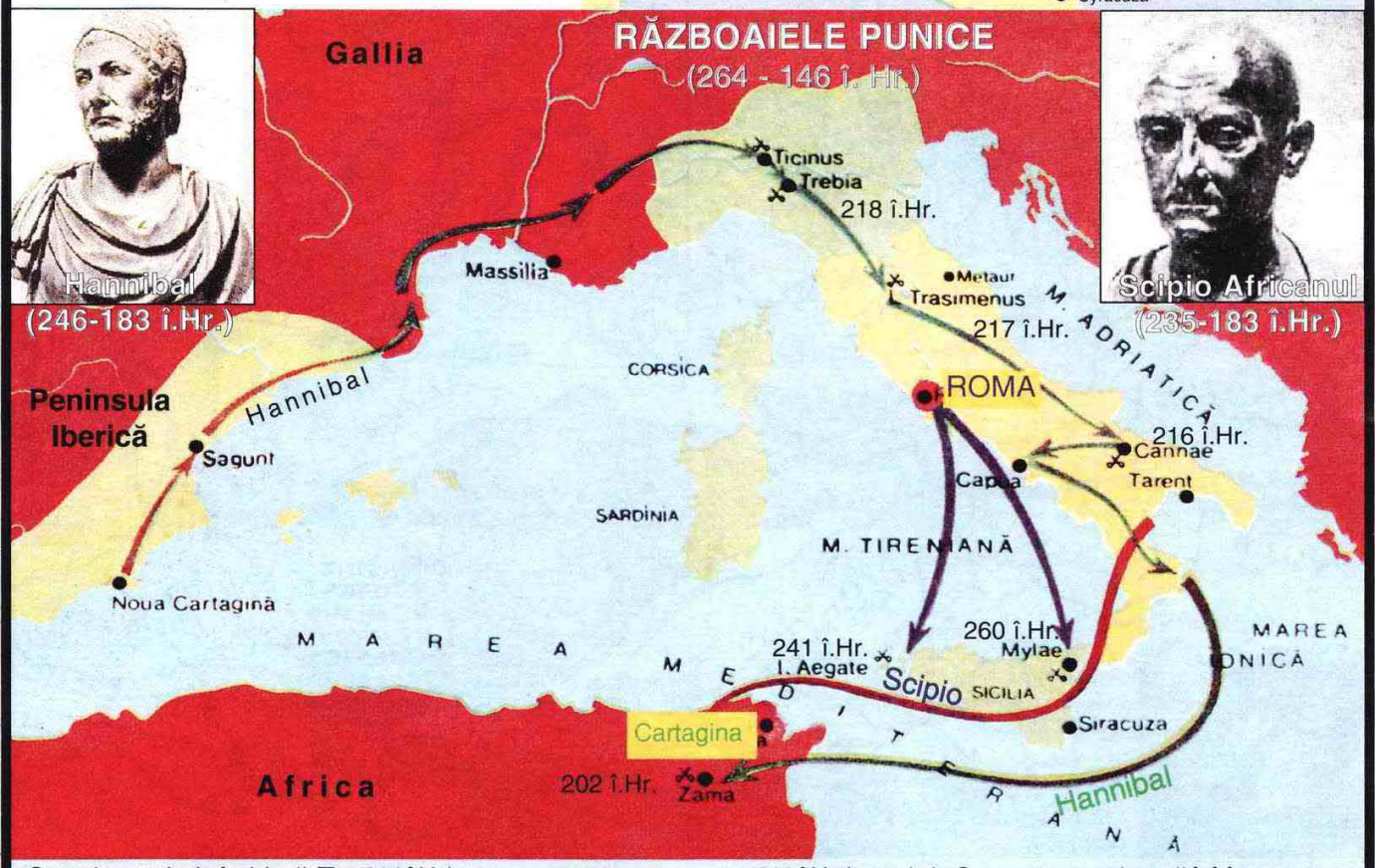

- Cartagina - colonie feniciană (Tyr, 814 î.Hr.);
- 264-241 î.Hr. - primul război punic:
  - 260 î.Hr. Mylae;
  - 241 î.Hr. - ins. Aegate;
- 218-201 î.Hr. - al doilea război punic:
  - 218 î.Hr. Hannibal înfrânge pe romani la Ticinus și Trebia;
  - 217 î.Hr. Hannibal obține victoria de la lacul Trasimene;
  - 216 î.Hr. lupta de la Cannae, cea mai gravă înfrângere a romanilor;
  - Publius Cornelius Scipio - comandantul legiunilor romane;
  - 202 î.Hr. - înfrângerea lui Hannibal la Zama;
- 149-146 - al treilea război punic; distrugerea zidurilor Cartaginei;
- Roma devine cel mai puternic stat în vestul Mediteranei.

EXPANSIUNEA ROMEI PÂNĂ ÎN SECOLUL II d.Hr.

OCEANUL ATLANTIC
43 î.Hr.
triburi germanice
s l a v i
MAREA CASPICĂ
51 î.Hr.
GALLIA
tribuți sarmatice
RAETIA
15 î.Hr.
PANNONIA
DACII LIBERI
181-133 î.Hr.
DACIA
106
HISPANIA
121 î.Hr.
33 î.Hr.
ILIRI
MOESIA
15
MAREA NEAGRĂ
114
ARMENIA
Roma
206-197 î.Hr.
TRACIA
63 î.Hr.
45 î.Hr.
133 î.Hr.
GRECIA
ASIA MICĂ
115
MESOPOTAMIA
MAREA MEDITERANĂ
42
MAURETANIA
146 î.Hr.
146 î.Hr.
190 î.Hr.
64 î.Hr.
IUDEEA
74 î.Hr.
70 î.Hr.
ARABIA
30 î.Hr.
EGIPT
Africa

Forum-ul roman (ruine)

Octavianus Augustus

- cuceririle Romei:
- 735-27 î.Hr. pen Italică, ins., Sicilia, nordul Africii, Gallia, pen. Iberică, Macedonia, Grecia, Asia Mică, Siria;
- 27 î.Hr.-98 d.Hr. ins. Britanice, Retia, Noricum, Pannonia, Illiria, Moesia, Cappadocia, Palestina, Egipt;
- 98-117 d.Hr. - Traian cucerește Dacia, Mesopotamia Asiria și Armenia;
- în 117 d.Hr. Imperiul Roman avea 3.300.000 kmp. și 54 mil. locuitori. 30 de legiuni apărau 9.000 km. frontiere.

Generali și împărați romani

Marius

Sylla

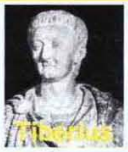
Tiberius

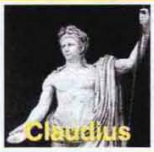
Claudius

Nero

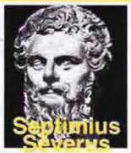
Septimius Severus

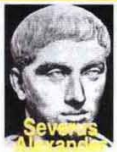
Severus Alexandr

Gallienus

IMPERIUL ROMAN

organizare administrativă
(sec. IV)
4 prefecturi; 14 dioceze

BRITANNIAE
Rhenus
Moselle
Sequana
GALLIAE
Liger
VIENNENSIS
Rhodanus
Garumna
Iberus
Durius
Tagus
Anas
Prefectura Galiei
OCEANUL ATLANTIC
DACO-ROMANI
Marea Neagră
Danuvius
Drau
Sava
PANNONIAE
Prefectura Illyricum
Prefectura Italiei
Prefectura Africii
Prefectura Maurilei
THRACIA
PONTUS
ASIANA
Lycus
Halys
Euphrates
Tigris
Prefectura Orientalis
395
Teodosius
Marea Mediterană
Imperiul Roman de Apus
HONORIUS (395 - 423)
Imperiul Roman de Răsărit
ARCADIUS (395 - 408)

LUPTELE LUI DOMIȚIAN CU DACII

- iarna 85/86 d.Hr. - incursiunea dacilor la sud de Dunăre;
- 86 d.Hr. - Domițian organizează Moesia în Inferior și Superior;
- 87 d.Hr. - campania romană în Dacia condusă de Cornelius Fuscus;
- 88 d.Hr. - campania romană în Dacia condusă de Tettius Iulianus;
- 89 d.Hr. - pacea dintre Domițian și Decebal (regele dacilor devenea client-aliat al Romei).

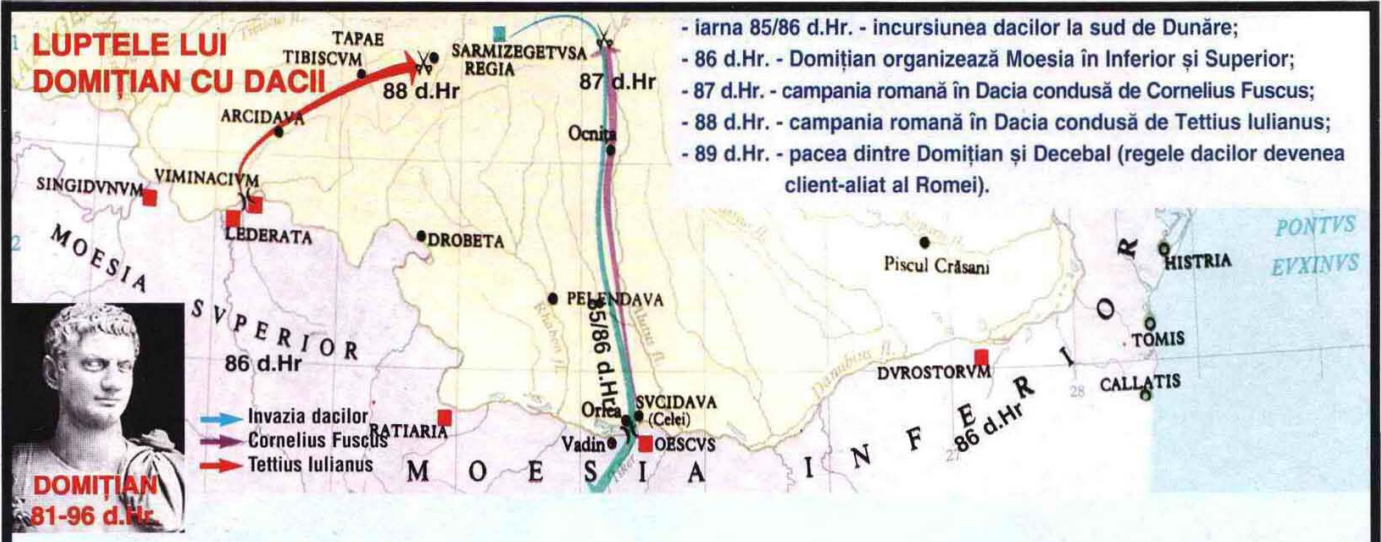

PRIMUL RĂZBOI DACO-ROMAN (101-102)

-101 d.Hr. - legiunile romane trec Dunărea pe la Lederata-Viminacium și Dierna; joncțiunea la Tibiscum și lupta de la Tapae; romanii pătrund în Țara Hațegului;
- iarna 101/102 - atacul dacilor și aliaților lor în Moesia ("diversiunea moesiană") și lupta decisivă de la Adamclisi (Tropaeum Traiani - 109 d.Hr.);
- 102 d.Hr. - reluarea ofensivei romane și încheierea păcii. Romanii ocupă Banatul, Țara Hațegului, Oltenia, Muntenia, sud-estul Transilvaniei și sudul Moldovei.

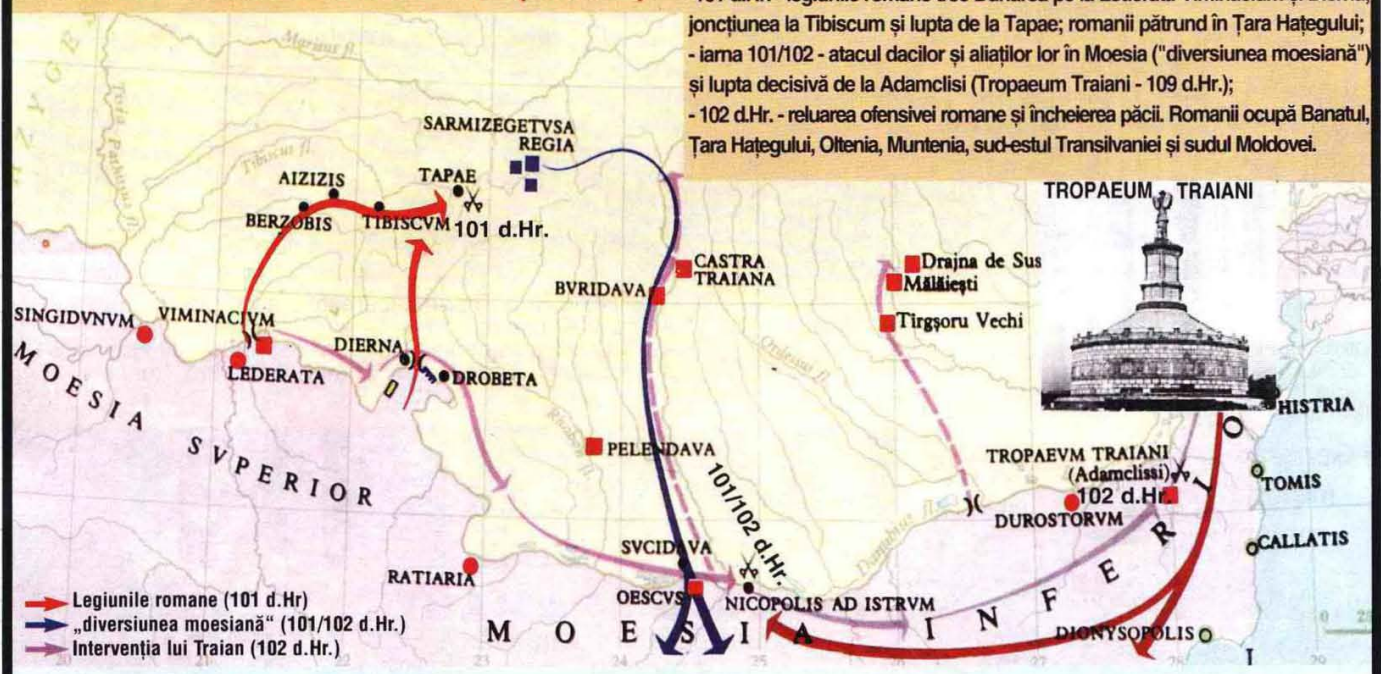

AL DOILEA RĂZBOI DACO-ROMAN (105-106)

- 103-105 d.Hr. construirea podului de piatră de la Drobeta;
- 105 d.Hr. - înaintarea legiunilor către Sarmizegetusa pe 5-6 coloane (Banat, vl.Oltului, SE Transilvaniei);
- 106 d.Hr. - atacul Sarmizegetusei și cucerirea ei; sinuciderea lui Decebal (decurionul Tib. Cl. Maximus - cdt. cavaleriei);
- 11 aug. 106 d.Hr. - Dacia provincie (diploma militară descoperită la Porolissum).

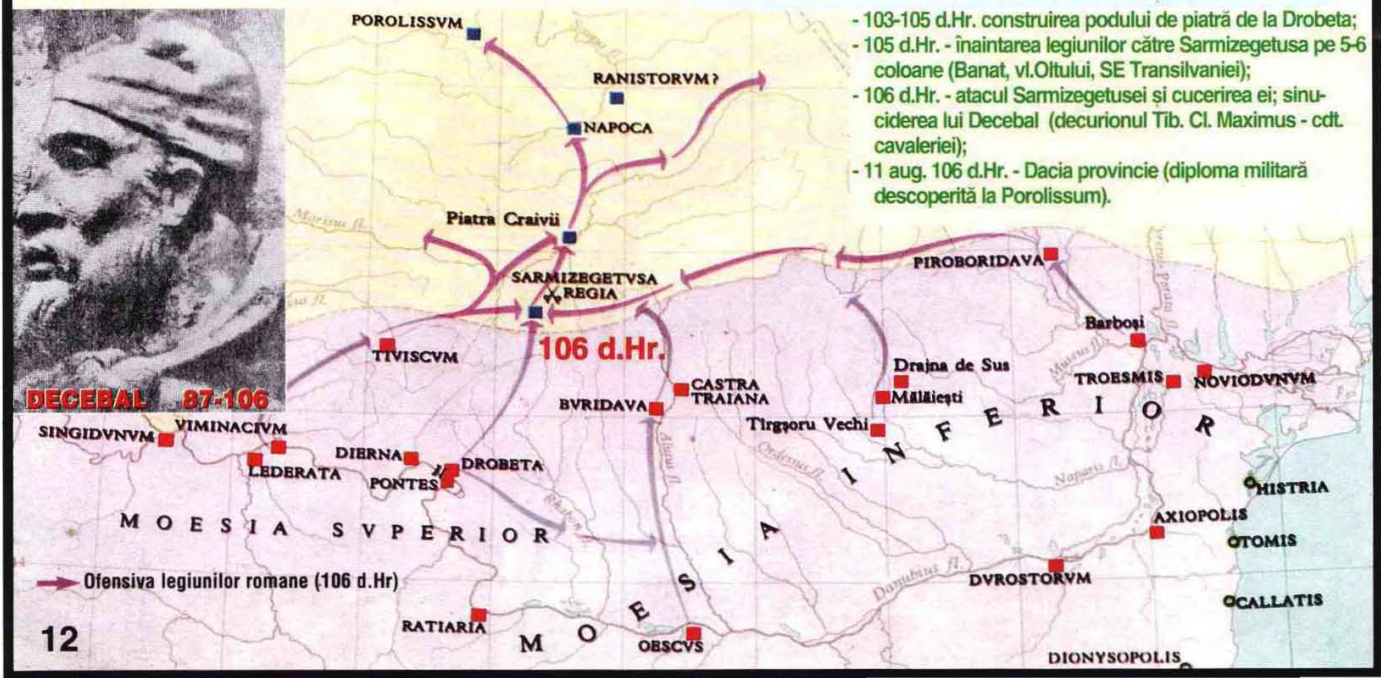

DACIA ROMANĂ

TRAIAN (98-117)

Porolissum, Napoca, Potaissa, Legiunea V Macedonica, Ampelum, Legiunea XIII Gemina, Apulum, Alba Iulia, Tibiscum, Tapae, Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Berzobis, Dierna, Drobeta, Viminaciumi, Racari, Amutrium, Aquae, Romula Malva, Sucidava, Islar, Oescus, Carpi, Costoboci, Roxolani, Goti, Alobrix, Noviodunum, Dinogetia, Troesmis, Aegyssus, Beroe, Carsium, Capidava, Axiopolis, Tropaeum Traiani, Tomis, Histria, Callatis, Marea Neagră, Limes, Superior, Inferior, Moesia, Dacia, 170, 242, 245, 118, 238, 270, 248

- 106 d.Hr. - Dacia traiană cuprindea: Banatul, vestul Olteniei, Transilvania propriu-zisă (fără colțul sudestic);
- apărare: Legiunea XIII Gemina – Apulum; Legiunea V Macedonica – Potaissa (din 168 d.Hr.);
- unități auxiliare: cohorte, alae, numeri;
- castre, limes-uri.
- colonizare: „din toată lumea romană";
- așezări: – urbane – colonii (Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Apulum, Napoca, Drobeta, Potaissa, Tropasum Traiani);
- municipii (Dierna, Tibiscum, Porolissum);
- rurale: vicus, pagus, canabae, villae rusticae;
- 108-110 d.Hr. - întemeierea coloniei (capitală) Ulpia Traiana Augusta Dacica;
- invazii: costobocii – 170 d. Hr.;

carpii, goții, bastarnii – 238, 245, 248, 250, 253 d. Hr.;

- 271-274 d. Hr. – împăratul Aurelian retrage administrația, unitățile militare și o parte a populației la sudul Dunării;
- pe teritoriul fostei provincii Dacia rămâne o numeroasă populație romanizată.

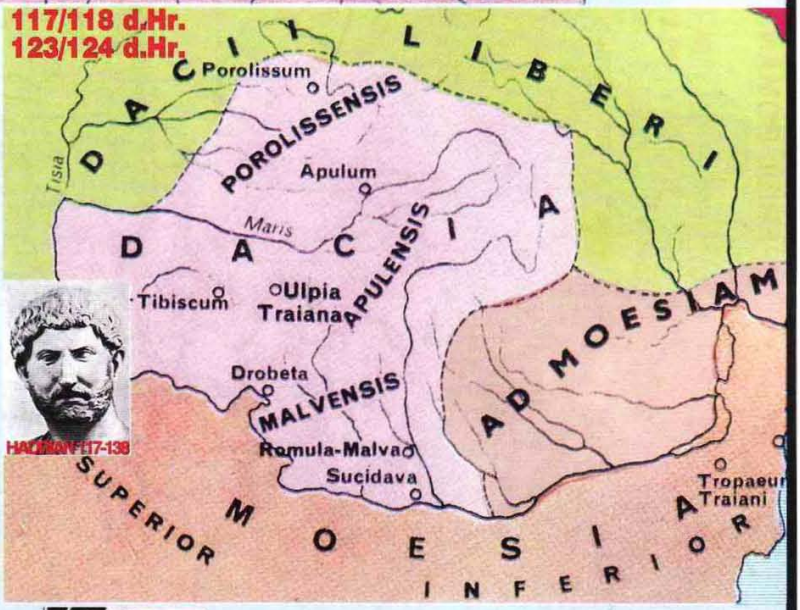

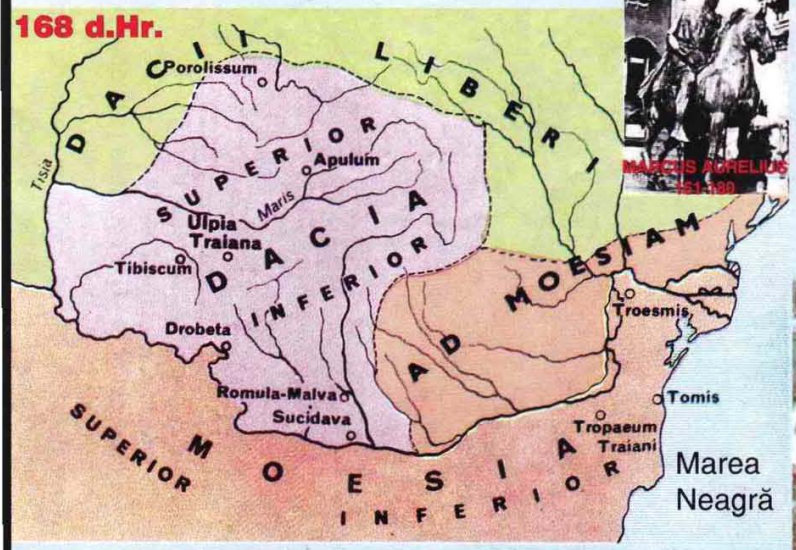

- 117/118 d.Hr. - Hadrian împarte provincia Dacia în: Inferior (Oltenia, vestul Munteniei și SE Transilvaniei, capitala la Drobeta) și Superior (Banat și Transilvania, capitala la Ulpia Traiana);
- 123/124 d.Hr. - Hadrian crează Dacia Porolissensis;
- 168 d.Hr. - Marcus Aurelius reorganizează Dacia în: Dacia Apulensis, Malvensis și Porolissensis, administrate de un Legatus Daciarum trium.

Amfiteatrul roman - ULPIA TRAIANA SARMIZEGETUSA

IMPERIUL ROMAN. PRIMELE MIGRAȚII. REGATELE ROMANO-GERMANE (sec. IV-VI)

- 17 ian. 395 - moartea împ. Theodosius I și împărțirea imperiului între fiii acestuia:
- Flavius Arcadius - împărat al Imp. Roman de Răsărit (capitala - Constantinopol);
- Flavius Honorius - împărat al Imp. Roman de Apus (capitala - Ravenna);
- primele migrații: hunii, germanii (ostrogoții, vizigoții, vandalii, longobarzii);
- hunii - Atilla, se așază în Pannonia; incursiuni în nordul Italiei și Gallia; înfrânți definitiv pe Câmpiile Catalaunice (451 d.Hr.);
- 410, 455 d.Hr. - jefuirea Romei de către vizigoți (Alaric) și, respectiv, vandali (Genseric);
- 476 d.Hr. - detronarea ultimului împărat al Imp. Roman de Apus, Romulus Augustulus, de către Odoacru.

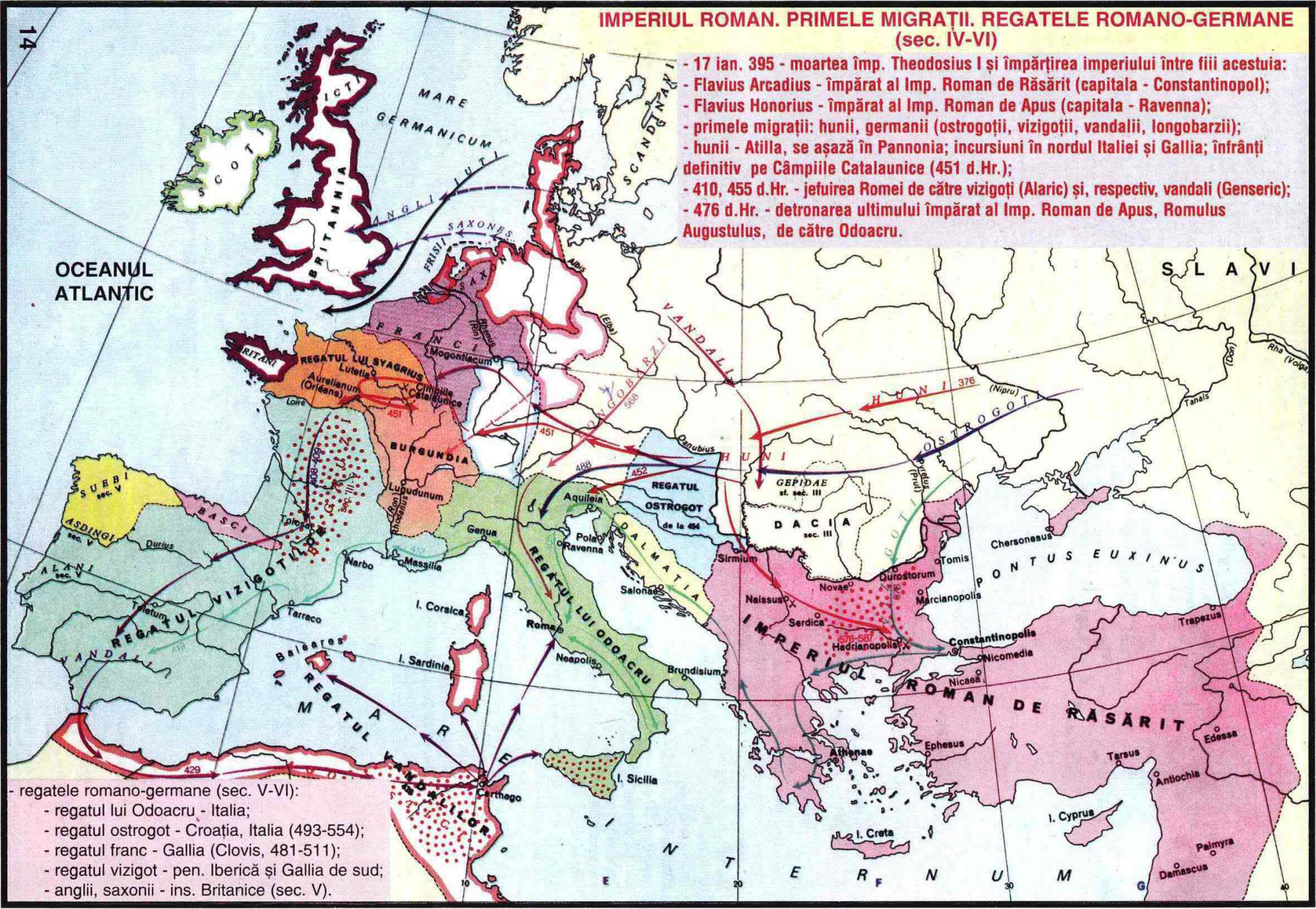

- regatele romano-germane (sec. V-VI):
  - regatul lui Odoacru - Italia;
  - regatul ostrogot - Croația, Italia (493-554);
  - regatul franc - Gallia (Clovis, 481-511);
  - regatul vizigot - pen. Iberică și Gallia de sud;
  - anglii, saxonii - ins. Britanice (sec. V).

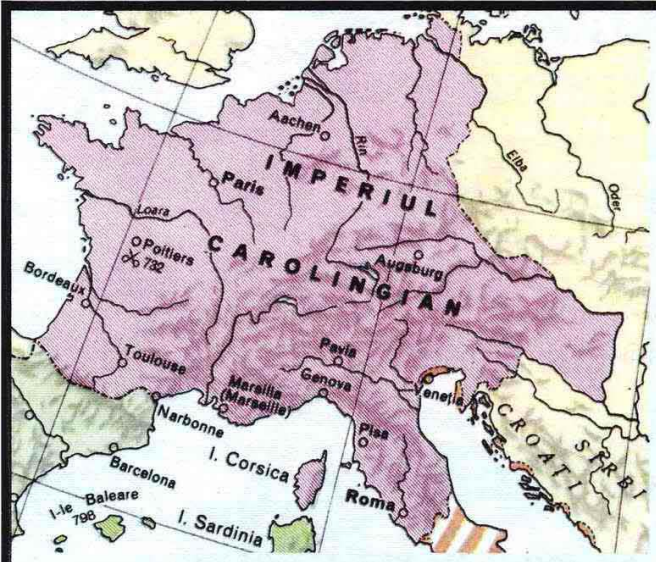

IMPERIUL CAROLINGIAN

- **sec. II-V** - stabilirea francilor la est de Rhin;
- **454-455**, pătrunderea francilor în Gallia;
- **Clovis I** (**481-511**); Dinastia Merovingiană (**481-751**); Dinastia Carolingiană (**751-987**);
- **768-814** - **CAROL CEL MARE** - întemeiază Imperiul franc (Carolingian);
- **25 dec. 800** - încoronarea la Roma, de către Papa, ca împărat a lui Carol cel Mare;
- **814-840** - **Ludovic cel Pios**;
- **august 843** - **TRATATUL DE LA VERDUN** privind împărțirea Imperiului Carolingian între fiii lui Ludovic cel Pios (nepoții lui Carol cel Mare) în trei state:
  - Franța - **Carol cel Pleșuv**;
  - Burgundia și Italia - **Lothar**;
  - Germania - **Ludovic Germanicul**.
- **880** - **TRATATUL DE LA RIBEMONT**:
  - Francia de Apus
  - Francia de Răsărit
  - Burgundia
  - Italia

CAROL CEL MARE

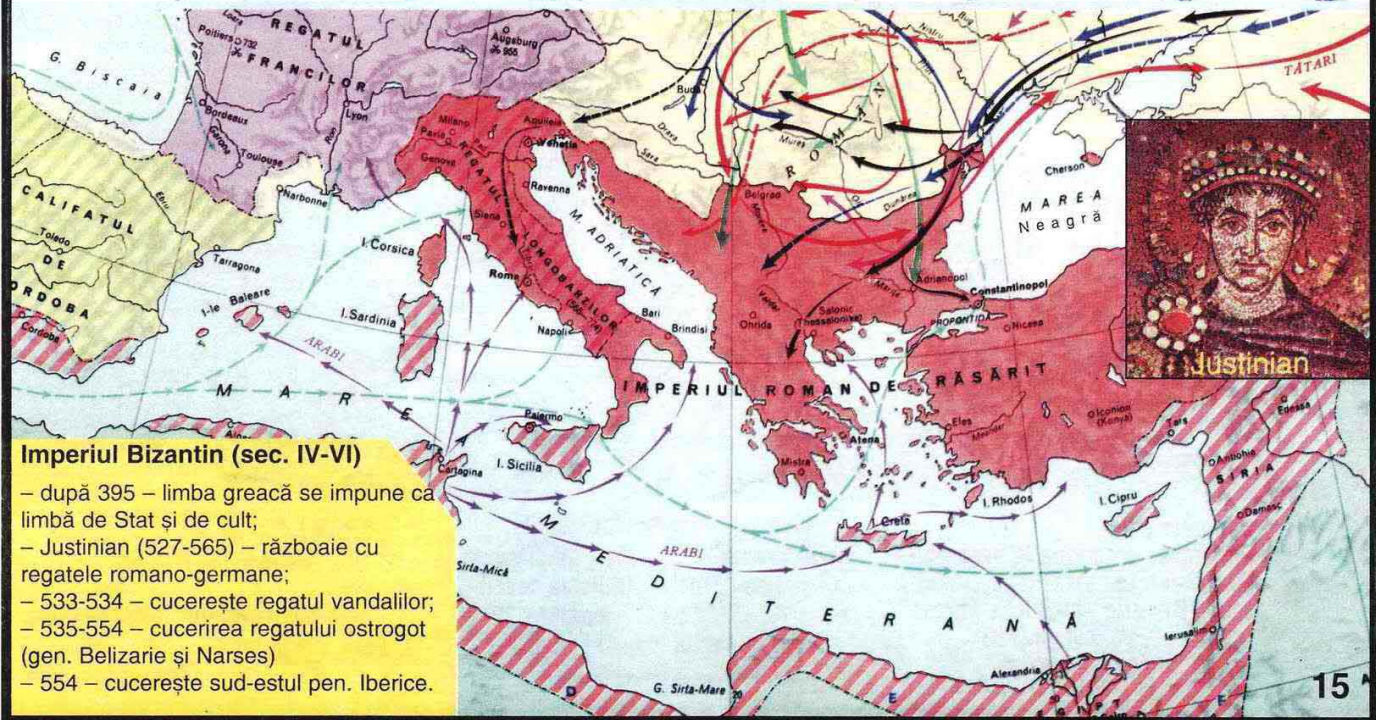

Imperiul Bizantin (sec. IV-VI)

– după 395 – limba greacă se impune ca limbă de Stat și de cult;
– Justinian (527-565) – războaie cu regatele romano-germane;
– 533-534 – cucerește regatul vandalilor;
– 535-554 – cucerirea regatului ostrogot (gen. Belizarie și Narses)
– 554 – cucerește sud-estul pen. Iberice.

Arabii și expansiunea lor (sec. VII-XIII)

OCEANUL ATLANTIC
Paris
732 Poitiers
REGATUL FRANCILOR
Venetia
ROMÂNI
Marea Neagră
Marea Caspică
Taşkent
751
Buchara
Samarkand
Toledo
Cordoba
Roma
GRUZIA
Bizanț
IMPERIUL BIZANTIN
669
Tabriz
Fez
MAROC
TUNISIA
Cairuan
Marea Mediterană
PERSIA
Ispahan
711
MECCA
654
649
Damasc
Bagdad
Ierusalim
Alexandria
Hasse
Șiraz
642
Cairo
EGIPT
Golful Persic
Medina(Yathreb)
Mecca
Marea Roșie
OCEANUL INDIAN

- arabii - triburi conduse de emiri (șeici);
- MAHOMED (570-632) - islamismul (credința în Allah); Coranul - Cartea Sfântă;
- 622 - fuga (Hegira) lui Mahomed de la Mecca la Medina;
- formarea statului arab; - califi (locțiitori ai Profetului);
- expansiunea arabilor:
- 632-661 - Siria, Palestina, Egipt, Mesopotamia, Persia (Marele Califat arab);
- 661-750 - dinastia Omeiazilor; cuceriri în Afganistan, nordul Africii și pen. Iberică;
- 750-1258 - dinastia Abassizilor;
- sec. X - trei califate: de Bagdad, de Cairo, de Cordoba.

FORMAȚIUNI POLITICE ROMÂNEȘTI (sec IX - XIII)

- Transilvania:
  - Cronica notarului anonim (Anonymus) - "Gesta Hungarorum": voievodatele lui Glad, Gelu și Menumorut;
  - "Legenda Sf. Gerard": voievodatele lui Ahtum și Gyula (Gyla);

UNGARIEI
CNEZATUL DE HALICI
CNEZATUL KIEVEAN
REGATUL
SERBIA
TARATUL BULGARO-VLAH
IMPERIUL BIZANTIN
MAREA NEAGRĂ
Horodiștea
Fundu Herții
Suceava
Moldova
Nistru
Prut
Bistrița
Olt
Siret
Ialomița
Jiu
Someș
Criș
Mureș
Timiș
Biharea
Dăbâca
Cenad
Pecica
Bălgrad (Alba Iulia)
Râșnov
Arges
Isacea
Chilia
Capidava
Cernavoda
Silistra
Orșova
Severin
ȚARA OAȘULUI
ȚARA MARAMUREȘULUI
ȚARA ROMÂNILOR sec. XII - XIII
ȚARA BOLOHOVENILOR sec. XII - XIII
ȚARA BERLADNICILOR sec. XII - XIII
ȚARA BRODNICILOR sec. XII - XIII
VOIEVODATUL LUI MENUMORUT sec. IX - XI
VOIEVODATUL LUI GLAD-AHTUM sec. IX - XI
VOIEVODATUL LUI GELU-GYLA sec. IX - XI
ȚARA ZARANDULUI
ȚARA FĂGĂRAȘULUI
ȚARA HAȚEGULUI
ȚARA BÂRSEI
VOIEVODATUL LUI LITOVOI sec. XIII
CNEZATUL LUI FARCAȘ sec. XIII
VOIEVODATUL LUI SENESLAU sec. XIII
ȚARA SEVERINULUI sec. XIII
CNEZATUL LUI IOAN sec. XIII
FORMAȚIUNEA LUI SESLAV sec. XI
FORMAȚIUNEA LUI SATZA sec. XI
DIMITRIE sec. X
FORMAȚIUNEA LUI TATOS sec. XI
ȚARA CÂRVUNEI 1230

- Dobrogea:
- Gheorghe - inscripție la Basarabi-Murfatlar (sec. X);
- Jupan Dimitrie - inscripție Mircea Vodă (943);
- Anna Comnena - "Alexias" ("Alexiada", sec. XI)

- Tatos, Satza, Sestlav, Pudilă; - "Țara Cârvunei" - 1230, Mangalia și Varna;
- la sud de Carpați - "Diploma cavalerilor Ioaniți" - 1247
- cnezatele lui Ioan și Farcaș;
- voievodatele lui Litovoi și Seneslau;

- la est de Carpați:
  - Țara brodnicilor, Țara berladnicilor,
  - Țara bolohovenilor (olohovenilor), Țara românilor.

EUROPA SECOLULUI XI

MAREA NORDULUI
DANEMARCA
MAREA Baltica
REGATUL ANGLIEI
Wessex
Hastings 1066
Flandra
Frise
Hamburg
Holland
Saxonia
SFÂNTUL IMPERIU ROMAN
Franconia
Pomerania
REGATUL POLONIEI
CNEZATUL KIEVEAN
Kiev
OCEANUL ATLANTIC
Normandia
Bretagne
Maine
Anjou
REGATUL FRANȚEI
Guyenne
Auvergne
BOURGONE
Lombardia
Suabia
BAVARIA
BOEMIA (CEHIA)
Carinthia
REGATUL UNGARIEI
OBȘTI ȘI „ȚĂRI" ROMÂNEȘTI
Ducatul Gascoane
Toulouse
Castilia
NAVARRA
ARAGON
Barcelona
Provence
Toscana
ITALIA
Canossa
Verona
CROATIA
Serbia
MAREA ADRIATICĂ
Spoleto
Roma
Corsica
Sardinia
REGATUL NORMAND
ȚARATUL BULGARO-VLAH
Thessalonic
IMPERIUL BIZANTIN
Marea Neagră
Constantinopol
MAREA EGEE
Califatul de Cordoba
Toledo
Valencia
Baleare
Granada
Gibraltar
Sicilia
Creta
MAREA MEDITERANĂ
Tripoli

Bătălia de la Hastings, 1066

- pen. Iberică – regate creștine: Leon, Castlia, Aragon, Navarra;
- Califatul de Cordoba – stat musulman;
- Regatul Franței – 987, Hugo Capet rege (dinast. Capețienilor);
- Regatul Angliei – 1066 lupta de la Hastings; victoria lui Wilhelm de Normandia (Cuceritorul);
- Imperiul Romano-German (Francia Orientală) – 962, Otto I încoronat ca împărat (936-973);
- cuceriri în pen. Italică;
- 1075, începutul conflictului dintre împăratul Henric al IV-lea și Papa Grigore al VII-lea (lupta pentru investitură);
- 1077, penitența lui Henric al IV-lea la Canossa (21-24 ianuarie)
- 1084, Henric al IV-lea ocupă Roma.
- Danemarca – regele Cnut cel Mare (1018-1035) cucerește Anglia, Norvegia și Scoția;
- ungurii – Panonia, Vaik este încoronat ca rege sub numele de Ștefan I (997-1038)
- bulgarii – Țaratul bulgaro-vlah este cucerit de bizantini (1018, Vasile al II-lea);
- Regatul polon – extindere teritorială în timpul dinastiei Piaștilor;
- slavii răsăriteni – Cnezatul kievean – apogeul politic și militar în timpul cneazului Vladimir (980-1015) și Iaroslav cel Înțelept (1019-1054);
- românii – cnezatele lui Ahtum și Gyla – cucerite de unguri;
- Tatos, Satza, Sestlav (menționați de Ana Comnena în „Alexiada");
- Imperiul Bizantin – dinastia macedoneană; războaie cu bulgarii, normanzii, slavii răsăriteni (ruși), turcii selgiucizi.
- 1054, Marea Schismă – separarea Bisericii creștine ortodoxe de cea catolică.

EUROPA DE SUD -EST ȘI ASIA MICĂ ÎN SEC. XIII-XIV

EUROPA ÎN TIMPUL CRUCIADELOR (SEC. XI - XIII)

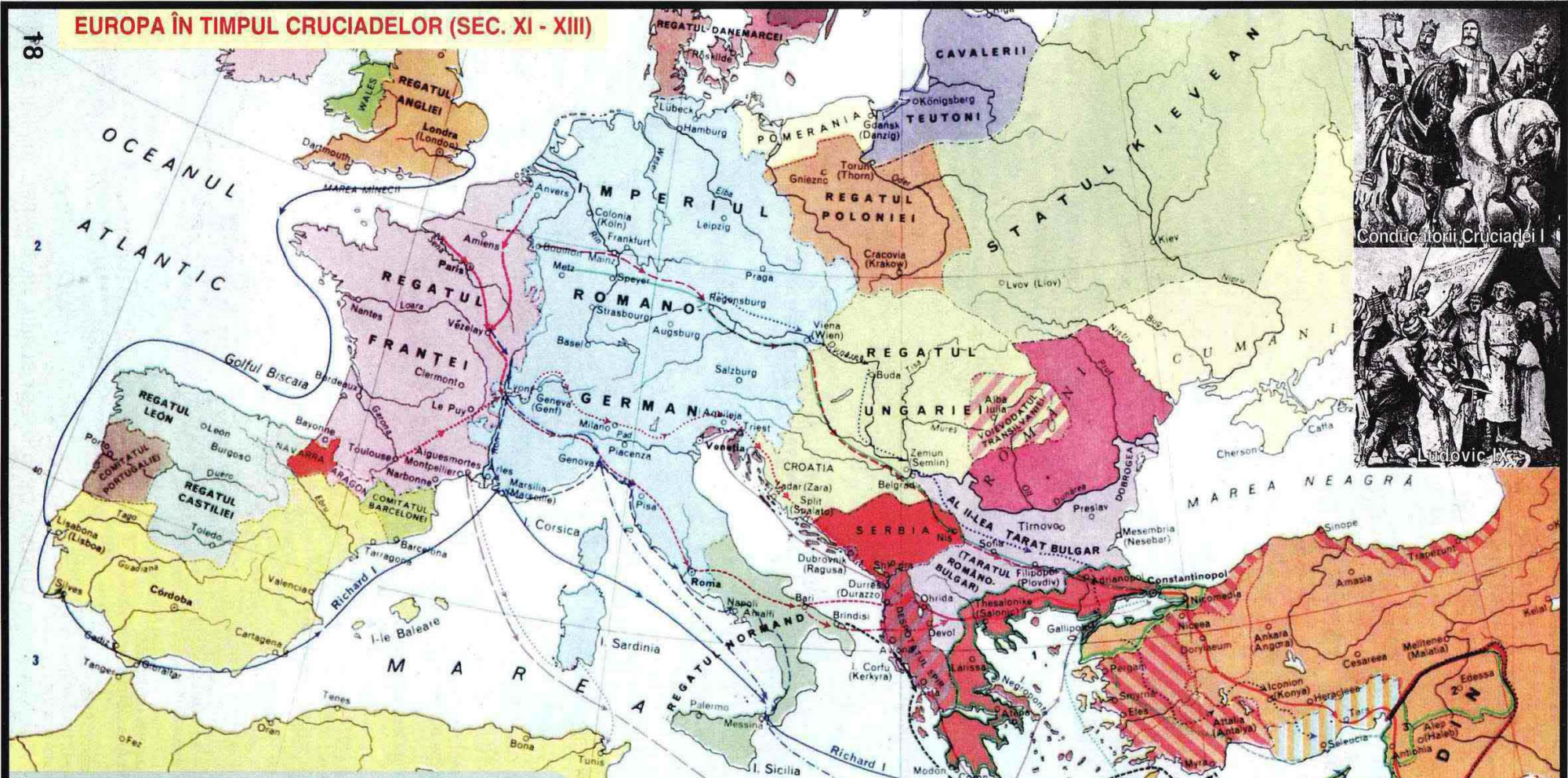

Conducătorii Cruciadei I

Ludovic IX

- expansiunea turcilor selgiucizi în Asia Mică
- 1054 - Marea Schismă a Bisericii Creștine:
  - Biserica Catolică - Papa, Roma;
  - Biserica Ortodoxă - Patriarh, Constantinopol;
- Cruciadele - expediții militare cu caracter religios organizate de Papa și monarhii din Apusul Europei pentru refacerea unității Bisericii Creștine și oprirea expansiunii musulmanilor;
- 1096-1270 - 8 cruciade, primele patru fiind cele mai importante;
  - 1096-1099, prima Cruciadă (Papa Urban II și Franța);
  - 1147-1149, Cruciada a doua (Ludovic VII, regele Franței și Roger II, regele Siciliei);
  - 1189-1191, a treia Cruciadă (Richard Inimă de Leu, Filip II August, Frederic I Barbarosa);
  - 1202-1204, Cruciada IV (Imperiul Latin de Constantinopol, 1204-1261);

ÎNTEMEIEREA STATELOR MEDIEVALE ROMÂNEȘTI

REGATUL POLONIEI
LITUANIA
UNGARIEI
unguri sec. XI
REGATUL
HOARDA DE AUR
SERBIA
MAREA NEAGRĂ
ȚARATUL BULGAR
Tărnovo

Horodiștea
MOLDOVA MICĂ
Suceava
Giret
Suceava
Moldova
Marca lui 1345-1350
Baia
Dragoș
Tg. Neamț
Ghindăoani febr. 1395
Prut
Bistrița
Bogdan, 1362-1363
ȚARA MARAMUREȘULUI
ȚARA OAȘULUI
Cuhea
Bihorea
BIHOR
SOLNOC
Someș
DĂBÂCA
VOIEVODATUL TRANSILVANIEI
Cris
CLUJ
ZARAND
scaunele secuiești
Olt
Cenad
Pecica
ALBA
TÂRNAVA
ȚARA ZARANDULUI
ARAD
Mureș
ȚARA FĂGĂRAȘULUI
CENAD
ȚARA HAȚEGULUI
scaunele săsești
Rășnov
ȚARA BÂRSEI
TIMIȘ
Timiș
Posada 9-12 nov. 1330
Țara Loviștei
Argeș
Câmpulung
CARAȘ
BANATUL DE SEVERIN
Oastea maghiară
Severin
Târgoviște
Ialomița
Jiu
ȚARA ROMÂNEASCĂ
Olt
Vidin
Bugeac
(la Țara Românească)
Chilia
Isaccea
(Ivanco)
Capidava
Cernavoda
Silistra
Dobrotici
Tara Cărvunei 1230

BASARAB I

Bogdan I

Formarea voievodatului Transilvaniei

- sec. IX-X – „Gesta Hungarorum" (Glad, Gelu, Menumorut) și „Legenda Sf. Gerard" (Ahtum, Gyla);
- după 1050 – comitate: Bihor (1111), Crasna, Dăbâca (1164), Solnoc (1166), Cluj, Alba, Timiș (1177), Satu Mare (1181), Cenad (1197), Caraș (1200), Arad, Zarand, Târnava (după 1200);
- organizarea teritoriului ca voievodat;
- menținerea „țărilor" românilor: Severin, Făgăraș, Maramureș, Hațeg;
- sec. XII-XIII – colonizarea secuilor și saților; 1211-1225 – cavalerii teutoni în Țara Bârsei.

Întemeierea Țării Românești

- „Diploma Ioaniților", 1247;
- 1272-1273, Litovoi refuză suzeranitatea maghiară;
- 1277 (1279) – lupta cu Ladislau al IV-lea;
- Basarab I (1310-1352)- Banatul de Severin, Oltenia, vestul Munteniei, nordul gurilor Dunării;
- 9-12 noiembrie 1330, lupta de la Posada („Cronica pictată de la Viena");
- Nicolae Alexandru (1352-1364), Vladislav Vlaicu (1364-1377), Radu I (1377-1384) și Dan I (1384-1386).

Întemeierea Moldovei

- marca lui Dragoș (din Bedeu) – 1345-1350, Baia;
- Bogdan (din Cuhea) înlătură suzeranitatea maghiară (1359, 1362-1363);
- Lațcu (1365/1367-1374) – Episcopia de la Siret (1371);
- Petru Mușat (1374-1391) – reședința la Suceava;
- Roman I (1391-1394) – unificarea teritorială;
- Ștefan I (1394-1399) – Ghindăoani (febr. 1395).
- Dobrogea: – sec. XIII – Țara Cavarnei (Cărvunei);
- 1346 – Balica; după 1350 – Dobrotici; Ivanco – 1388;
- 1388-1389-Dobrogea intră în componența Țării Românești.

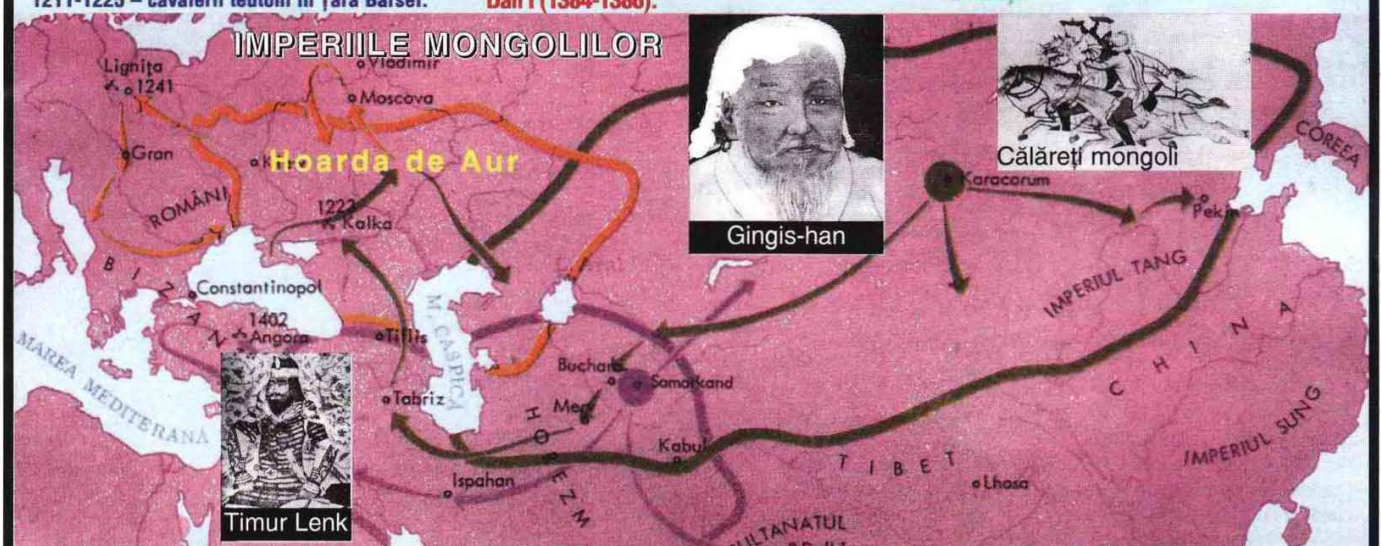

- sec. XIII (1206) - unirea triburilor mongole de către Temugin (Gingis-han) și întemeierea statului mongol;
- 1207-1227 - expansiunea mongolă în Asia Centrală, China de Nord, Iran, India de Nord, cnezatul Moscovei (lupta de la Kalka 1223);
- 1228-1241 - Ogodai, marele han; campanii în China și cnezatele rusești;
- 1241-1242 - Marea invazie mongolă în Europa de răsărit (Polonia, Ungaria, Transilvania, voievodatele românești);
- 1243 - [illegible] Hoardei de Aur, la nordul Mării Negre.
- 1250 [illegible] imperiului mongol;
- 1370-1405 - Timur Lenk (Tamerlan);
- 28 iul. 1402 - lupta de la Ankara (Angora) dintre otomani și mongoli; Timur Lenk îl înfrânge pe Bajazid Fulgerul și-l ia prizonier;
- după 1450 - Destrămarea Hoardei de Aur.

ȚĂRILE ROMÂNE - sec. XIV-XV

REGATUL UNGARIEI
POLONIEI
UNIUNEA POLONO-LITUANIANĂ 1386-1447
DUCATUL LITUANIEI
TĂTARI
Pocuția
Hotin
Cernăuți
Hust
Siret
Soroca
Rădăuți
Satu Mare
Suceava
Baia
Rodna
Bistrița
Tg. Lăpușnei
Tighina
Cluj
Mănăstur
Turda
Alexandru cel Bun
Tg. Ocna
Bîrlad
Cetatea Albă
1420
Alba Iulia
Tg. Secuiesc
Orăștie
Sibiu
Făgăraș
Brașov
Posada
1420
Chilia
Ins. Șerpilor
Sulina
Câmpulung
Slănic
Argeș
Bratilova
Ocnele Mari
Rovine
1395
Târgoviște
Baia de Arămă
Severin
Hârșova
Belgrad
Golubac
1419-1420
campanie otomană
Craiova
Rovine
1394
Mircea cel Bătrân
Constanța
MAREA NEAGRĂ
SERBIA
VASAL IMP. OTOMAN 1389
Calafat
Dîrstor
1419-1420
campanie otomană
Giurgiu
Turnu
1417
1396
Nicopole
forțe otomane
IMPERIUL OTOMAN

Grünwald, 1410

Nicopole, 1396

Mircea cel Bătrân (1386-1418)

- privilegii negustorilor lioveni (**1409**) și brașoveni (**1413**) și bate monedă de argint (ducați) și aramă (bani);
- **1390** - tratat cu Polonia (mijlocit de Petru Mușat);
- **1394/1395** - lupta de la Rovine cu otomanii (Baiazid Ilderim);
- **7 martie 1395** - tratat cu Ungaria (la Brașov);
- **1396** - participă la Cruciada de la Nicopole;
- **1402-1413** - intervine în luptele pentru tron în statul otoman;
- **1418** - moartea lui Mircea și înmormântarea lui la Cozia.

Alexandru cel Bun (1400-1432)

- organizează, dregătoriile;
- **1408** - privilegii negustorilor lioveni;
- **1402,** tratat cu Polonia (reînnoit în **1404,1407,1411**);
- acordă sprijin polonilor împotriva cavalerilor teutoni în luptele de la Grünwald (**1410**) și Marienburg (**1422**).

EXPANSIUNEA STATULUI OTOMAN

Mahomed II

IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Viena 1529
1683
Buda
MOLDOVA
PR. TRANSILV.
Mohacs 1526
Belgrad 1521
ȚARA ROMÂNEASCĂ
HANATUL CRIMEII
1475
Marea Caspică
Veneția
Genova
Roma
Nicopole 1393
Marea Neagră
Kosovo 1389
Istanbul (Constantinopol)
Adrianopole 1448
1453
Nicea
Brusa 1326
Angora 1402
Gallipoli 1354
ARMENIA
1515
Alger
Lepanto 1571
IRAK
IRAN
1534 Bagdad
Tunis
1574
TUNISIA
SIRIA
Damasc 1516
Creta 1647
Cipru 1571
Marea Mediterană
Cairo
EGIPT
1517
1551

- turcii (otomani) - Asia Centrală;
- sec. XIII - se așează în nord-vestul Asiei Mici;
- Osman I (Othman) adoptă mahomedanismul (turci osmanlâi sau otomani);
- cucerirea unei părți a Asiei Mici - 1354 - intrarea otomanilor în Europa (Galliopoli);
- 1354-1400 - expansiunea în pen. Balcanică;
- 1400-1450 - luptele cu Ungaria, Țările Române, Albania, Serbia;
- 1453 - cucerirea Constantinopolelului, care devine capitala statului otoman; Mahomed al II-lea Cuceritorul);
- 1520-1566 - Soliman I Magnificul (Legiuitorul);
- 1529, asediază Viena;
- 1526-1541, cucerirea Ungariei centrale și transformarea acesteia în pașalâc;
- sec. XVI - maxima expansiune a Imperiului otoman (3 continente: Europa, Asia, Africa).

Soliman Magnificul

RĂZBOIUL DE 100 DE ANI (1337-1453)

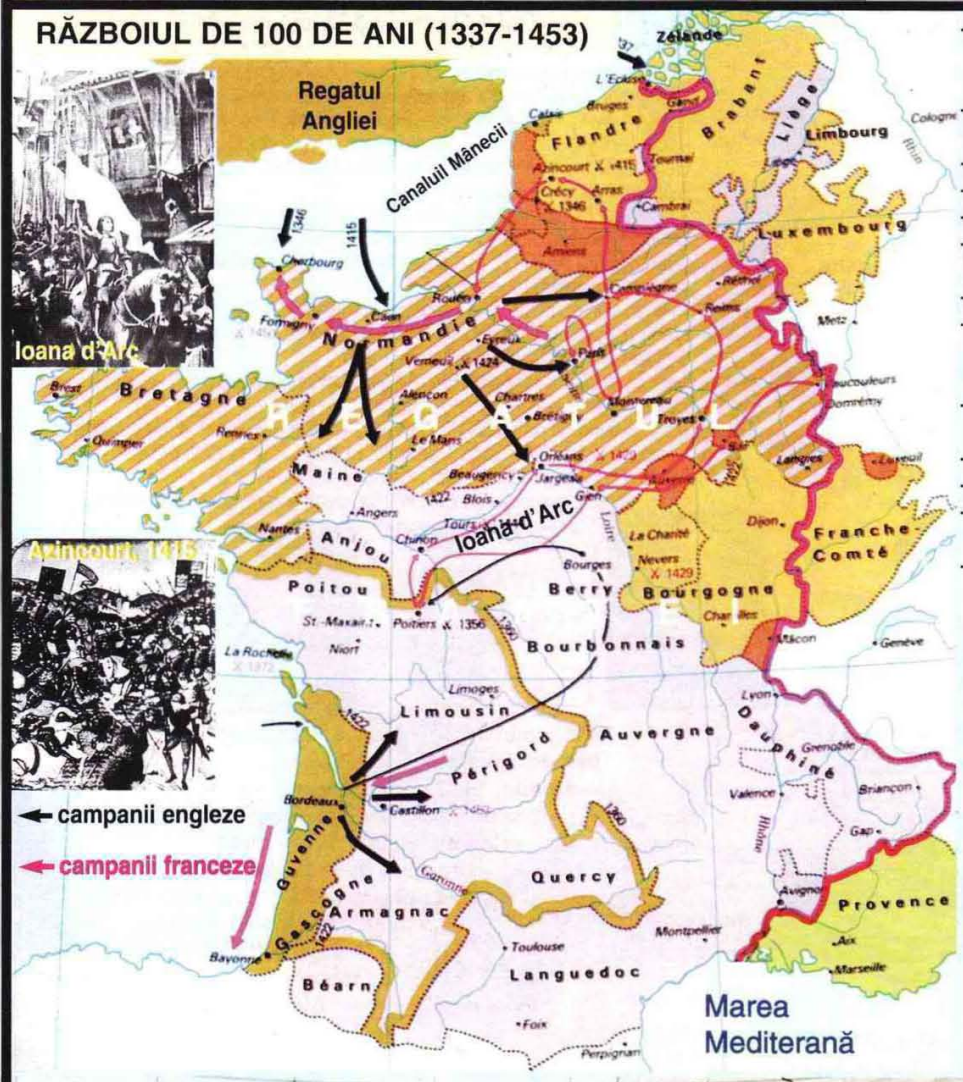

Ioana d'Arc

Azincourt, 1415

- criza dinastică la moartea ultimului rege capețian al Franței – Carol al IV-lea; Guyenne (Aquitania) – posesiune engleză;
- pretendenți: Filip de Valois (văr, Franța) și Eduard al III-lea (nepot de soră și regele Angliei);
- 1346, Crècy (victorie engleză);
- 1356, Poitiers (victorie engleză);
- 1360, tratatul de pace de la Calais;
- Carol al VI-lea (1380-1422) – organizarea internă a Franței;
- 1415, Azincourt (victorie engleză);
- 1420, tratatul de pace de la Troyes; regele Angliei (Henric V) devenea succesor la tronul Franței;
- Carol al VII-lea (1422-1461) – reluarea luptei împotriva englezilor;
- 1429, Ioana d'Arc despresoară Orleans;
- 1431, Ioana d'Arc este arsă pe rug la Rouen;
- 1450 (Formigny), 1453 (Castillon), victorii franceze;
- portul Calais – rămas englezilor.

Crècy, 1346

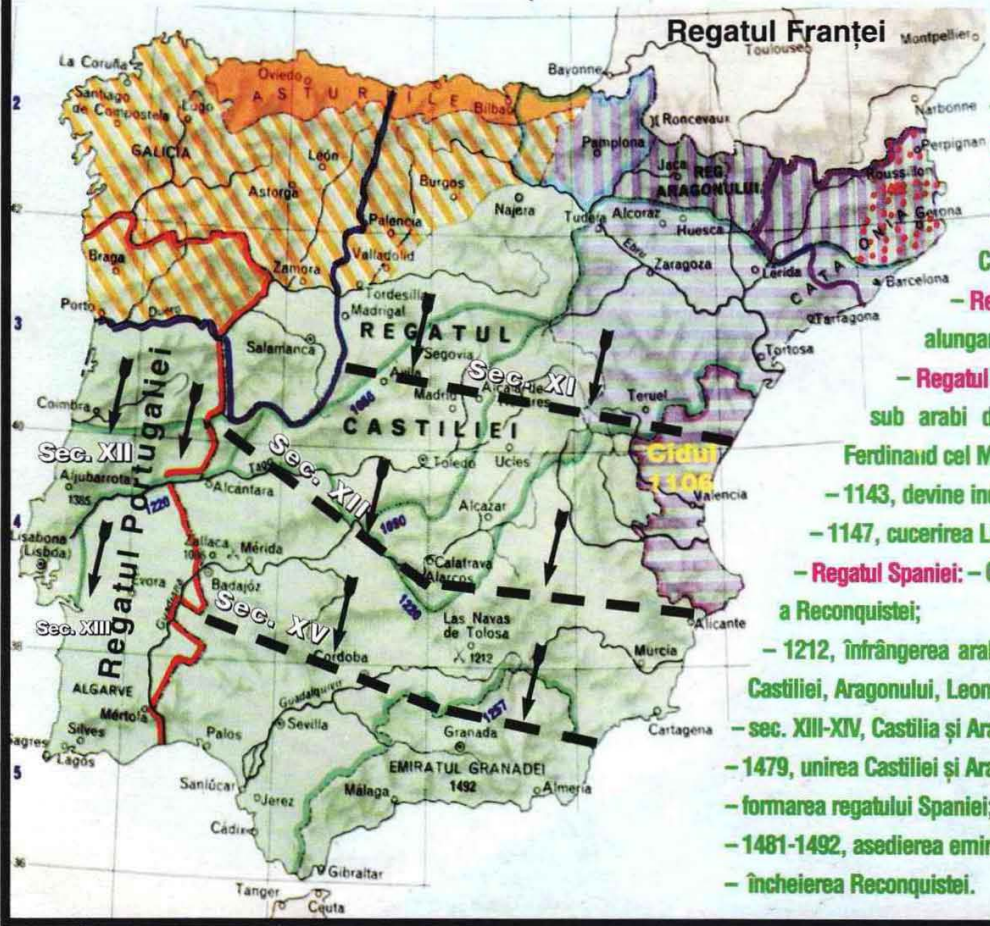

Reconquista

(sec. XI-XV)

- 711-718, arabii cuceresc pen. Iberică; Califatul de Cordoba;
- sec. VII-XI, organizarea regatelor creștine iberice: reg. Asturiilor, Leon, Castilia, Navara, Aragon;
- Reconquista (recucerirea) – luptele pentru alungarea arabilor din pen. Iberică;
- Regatul Portugaliei: – 1055, comitat eliberat de sub arabi de către regele Leonului și Castiliei, Ferdinand cel Mare;
- 1143, devine independent;
- 1147, cucerirea Lisabonei – devine capitala regatului.
- Regatul Spaniei: – Castilia, Aragon – principala forță militară a Reconquistei;
- 1212, înfrângerea arabilor la Las Navas de Tolosa de coaliția Castiliei, Aragonului, Leonului și Navarei;
- sec. XIII-XIV, Castilia și Aragon devin puternice regate;
- 1479, unirea Castiliei și Aragonului (Isabela și Ferdinand);
- formarea regatului Spaniei;
- 1481-1492, asedierea emiratului Granadei și cucerirea acestuia;
- încheierea Reconquistei.

Renașterea și răspândirea ei

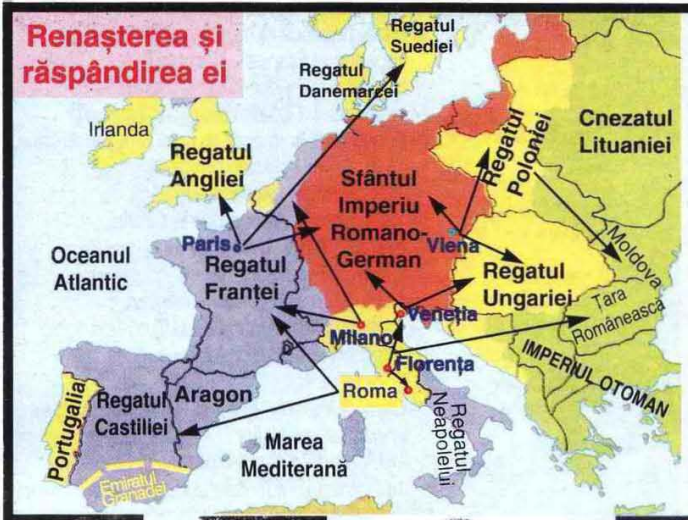

- perioadă de dezvoltare a culturii europene (sec. XIV-XVI);
- ideologia Renașterii: Umanismul – Omul în centrul preocupărilor noii ideologii;
- promovarea aspirațiilor, virtuților și capacității de creație a Omului;
- începe în Italia – vestigii ale culturii antice (romane);
- centre ale Renașterii: Florența, Roma, Veneția, Padova;
- răspândirea Renașterii în: Franța, Anglia, Țările de Jos, Imperiul Romano-German, Spania, Polonia, Ungaria, Țările Române;
- domenii culturale și reprezentanți:
- literatura: Dante Alighieri (1265-1321), Francesco Petrarca (1304-1374), Giovanni Boccacio (1313-1375), Francois Rabelais (1494-1553), Wiliam Shakespeare (1564-1616), Miguel Cervantes (1547-1616); Nicolaus Olahus, Johannes Honterus;
- istoria și filozofia: Niccolo Machiaveli (1469-1527), Thomas Morus (1478-1535), Tommaso Campanella (1568-1639), Francis Bacon (1561-1626); Udriște Năsturel, Constantin Cantacuzino;
- știința: Nicolaus Copernic (1473-1543), Johann Kepler (1571-1630), Galileo Galilei (1564-1642), Giordano Bruno (1548-1600);
- arta: Leonardo da Vinci (1452-1519), Michelangelo (1475-1564), Raffaello Sanzio (1483-1520), Giotto, Donatello, Botticelli, Albrecht Dürer (1471-1528), Rubens (1577-1640), van Dyck, Rembrandt (1606-1669);
- importanță: progresul umanității prin mari creații literare, artistice și științifice.

Petrarca

Dante

Machiaveli

Galilei

Leonardo da Vinci

Raphael

Rabelais

Iancu de Hunedoara (1441-1456)

- 1441, voievod al Transilvaniei (comite de Timișoara, ban de Severin);
- 18 mar. 1442 - Sântimbru;
- 2 sept. 1442 - râul Ialomița;
- Campania cea lungă - 1443;
- Cruciada de la Varna - 1444;
- Lupta de la Kossovopolje - 1448;
- 1456 - lupta de la Belgrad;
- 11 august, 1456 - moartea lui Iancu și înmormântarea sa la Alba Iulia;

("S-a stins lumina lumii").

Vladislav I

Belgrad
4-22 iul. 1456
Semendria (1439)

Kossovopoje
17-19 oct.1448

Zlatița
dec. 1443

Varna
10 nov.1444

Flota creștină, 1445

Imperiul Bizantin
Constantinopol (1453)

Bătălia de la Varna (1444)

Zlatița, dec. 1443

ȚĂRILE ROMÂNE ÎN SECOLUL XV

REGATUL UNGARIEI
IMPERIUL OTOMAN
Reg. Poloniei
Hotin 1458
Cernăuți
Codrii Cosminului 1497
Lipnic 1470
tătari
Soroca
Suceava
Baia 1467
Hîrlău
Războieni 1476
Chișinău
tătari 1476
Tighina
Vaslui 1475
Cluj-Mănăstur
Turda
1442 Sintimbru
1442 Alba Iulia
Tg. Trotuș
Tg. Secuiesc
Bîrlad
Cetatea Albă 1484
Timișoara
1441
Poarta de Fier
Rîu de Mori
1442 Sibiu
Făgăraș
Brașov
Focșani
1484 Chilia
1462
Ins. Șerpilor
Poenari
Baia de Fier
Argeș
Rîmnicu Sărat
Soci 1471
Brăila 1462
Măcin
Târgoviște 1462
1462
Hîrșova
1442
București 1473
Cernavodă
Craiova
1462
Constanța
MAREA NEAGRĂ
Giurgiu
Dîrstor
Turnu
Matei Corvin, 1467
campanii otomane
Vlad Țepeș
Ștefan cel Mare

Ștefan cel Mare (1457-1504)

- 12 aprilie 1457, Doljești (Dolhești);
- recunoașterea ca domn la Direptate;
- întărește Sfatul Domnesc, administrația, oastea;
- privilegii negustorilor lioveni (1460) și unguri (1475);
- 4 aprilie 1459, Overchelăuți
- 1462, asedierea Chiliei; 1465 - cucerirea Chiliei;
- 1467, 15 dec., lupta de la Baia cu Matei Corvin;
- 1469 (1470), înfrângerea tătarilor la Lipinți (Lipnic);
- 1471-1473, lupte cu Radu cel Frumos (Soci, Vodnău);
- 10 ian. 1475, lupta de la Vaslui cu otomanii;
- 12 iul. 1475, tratat cu Matei Corvin;
- 26 iul. 1476, lupta de la Războieni (Valea Albă)
- 1484, pierderea Chiliei și Cetății Albe;
- 1485, tratat cu Polonia la Colomeea;
- 1497, înfrângerea lui Ioan Albert la Codrii Cosminului;
- 2 iulie 1504, moartea lui Ștefan cel Mare și înmormântarea sa la Putna.

Vlad Țepeș (1456-1462)

- **întărește autoritatea domnească (Sfatul domnesc, oastea, pune capăt luptelor interne);**
- **sprijină urcarea pe tronul Moldovei a lui Ștefan cel Mare;**
- **conflicte cu patriciatul săsesc (1456-1460);**
- **1459, refuză plata tributului;**
- **1460-1461, incursiunea militară de la Dunăre;**
- **1462, marea campanie otomană în Țara Românească;**
- **Vlad este reținut de Matei Corvin și închis la Buda și Vișegrad**
- **nov.-dec. 1476, ultima domnie a lui Vlad Țepeș.**

Civilizații precolumbiene

Golful Mexic
CUBA
HAITI
Tenochtitlan (Mexico) 1325
azteci
mayași
toltecii
Copan
MAREA CARAIBILOR
OCEANUL PACIFIC
Cauca
Chibca
Quito
AMERICA DE SUD
G. Guayaquil
Imperiul incașilor
Cuzco
Pucara
Nazca
Potosi

- America Centrală – cultura **maya** (sec. IV-IX);
- sec. IX-XII, **toltecii** îi supun pe mayași;
- sec. XIV – invazia **aztecilor** în Mexicul de azi;
- 1325, întemeierea orașului Tenochtitlan (Ciudad de Mexico de astăzi);
- regi: Montezuma II (1502-1520);
- 1520-1524, regatul aztec cucerit de spanioli (Hernando Cortez);
- America de Sud – 1200, stabilirea **incașilor** în regiunea Cuzco;
- sec. XV, formarea imperiului incaș (Peru, Chile);
- 1532, cucerirea imperiului incaș de către spanioli (Francisco Pizzaro).

Civilizația Maya
Templul războinicilor

MARILE DESCOPERIRI GEOGRAFICE

AMERICA DE NORD
OCEANUL ATLANTIC
EUROPA
ASIA
Portugalia
Spania
Columb, 1492
arh. Bahamas
azteci
maiași
Imperiul incașilor
Amerigo Vespucci, 1501
OCEANUL PACIFIC
AMERICA DE SUD
AFRICA
India
Calicut
Vasco da Gama, 1497
Bartolomeu Diaz, 1487
OCEANUL INDIAN
OCEANUL PACIFIC
arh. Filipine
moartea lui Magellan, 1521
Magellan, 1519
del Cano "Victoria"
AUSTRALIA

- 1434-1461 - explorarea țărmului vestic al Africii de către navigatorii portughezi ai prințului Henric Navigatorul;
- 1487-1488 - Bartolomeu Diaz (port.) navighează până la Capul Bunei Speranțe, sudul Africii;
- 12 oct. 1492 - Cristofor Columb ajunge în arhipelagul Bahamas - descoperirea Lumii Noi (America);
- 1497-1498 - Vasco da Gama înconjoară Africa și ajunge în India;
- 1519-1522 - Fernando Magellan face prima călătorie în jurul lumii;
- 1494 - înțelegerea de la Tordesillas dintre Spania și Portugalia privind împărțirea teritoriilor de peste mări din emisfera vestică;
- 1529 - înțelegerea de la Zaragossa dintre Spania și Portugalia privind împărțirea teritoriilor de peste mări din emisfera estică;
- formarea imperiilor coloniale spaniol și portughez.

Columb

Amerigo Vespucci

Magellan

EUROPA ÎN SECOLUL XV

OCEANUL ATLANTIC
REG. SCOTIEI
MAREA NORDULUI
REG. ANGLIEI
REG. DANEMARCEI
REG. NORVEGIEI
REGATUL SUEDIEI
MAREA BALTICĂ
MARELE CNEZAT AL MOSCOVEI
HANATUL KAZANULUI
ORD. TEUTONIC
MARELE CNEZAT AL LITUANIEI
REG. POLONIEI
IMPERIUL ROMANO-GERMAN
REGATUL FRANȚEI
REG. UNGARIEI
Moldova
Transilvania
Țara Românească
HANATUL CRIMEII
VENEȚIA
GENOVA
STATUL PAPAL
REGATUL SPANIEI
PORTUGALIA
REG. NEAPOLE
IMPERIUL OTOMAN
MAREA NEAGRĂ
Constantinopol 1453
PERSIA
MAMELUCILOR
MAREA MEDITERANĂ
SULTANATUL

Henric VII
Ferdinand
Isabela
Ludovic XI
Asedierea Constantinopolului, 1453

- Spania - 1492, sfârșitul Reconquistei;
- Franța - dinastia de Valois - Ludovic XI (1461-1483);
- Anglia - 1455-1485, Războiul celor Două Roze;
  1485 - dinastia Tudor (Henric VII);
- Imperiul Romano-German - dinastia de Habsburg (1493-1519, Maximilian I);
- Polonia - dinastia Jagiello; Cazimir al IV-lea (1447-1492);
- Italia - fărâmițată politic în regate, ducate, orașe-republici, statul Papal;
- Ungaria - stingerea dinastiei de Luxemburg (1437);
  - din 1458 - rege Matei Corvin (până-n 1490);
- Imperiul otoman - expansiune până la Dunăre; Mahomed al II-lea (1451-1481), Baiazid al II-lea (1481-1512);
- Cnezatul Moscovei - Ivan al III-lea (1462-1505) înlătură suzeranitatea mongolă (1476 - încetarea plății tributului).

EUROPA SECOLULUI XVI

- Spania - dinastia de Habsburg (Carol I, 1516-1556); Filip al II-lea (1556-1598);
- Franța - 1589, dinastia de Bourbon (Henric al IV-lea, 1589-1610);
- Anglia - Henric al VIII-lea (1509-1547) și Elisabeta I (1558-1603); reforma anglicană
"Actul de supremație - 1534;
- Germania - fărâmițată politic; răspândirea reformei luterane (începută în 1517);
- Țările de Jos - 1556 intră sub autoritatea Habsburgilor spanioli;
  1566 - începutul luptei împotriva spaniolilor;
  1579 - Uniunea de la Utrecht a provinciilor din nord care, în
  1581, se declară independente (mai târziu - Olanda);
- Ungaria - 1526, înfrângerea de la Mohacs și împărțirea țării între Habsburgi și otomani (1541);
Transilvania, - principat autonom sub suzeranitate otomană;
- Polonia - 1572 - stingerea dinastiei Jagiellonilor; 1587 - Sigismund de Vasa al Suediei este ales rege (1587-1610);
- Rusia - unificarea politică (Vasili III, 1505-1533);
- Ivan cel Groaznic - 1533-1584;
- Imperiul otoman - Soliman Magnificul (Legiuitorul), 1520-1566;
- asedierea Vienei (1529) și ocuparea Ungariei centrale (pașalâc); războaie cu Veneția și Persia.

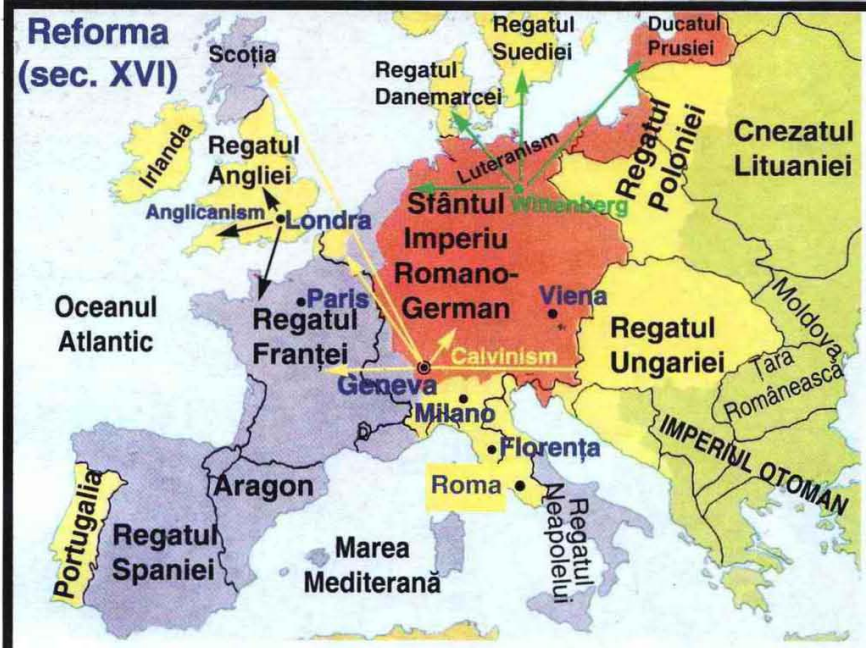

- mișcarea ideologică și politică împotriva cultului, influenței și ierarhiei Bisericii catolice;
- forme de manifestare:
- **Reforma luterană** – Martin Luther (1483-1546), Germania (Wittenberg, 95 de teze);
- Biblia, baza învățăturii creștine,
- mântuirea prin credință;
- simplificarea cultului catolic;
- **Reforma calvină** – Jean Calvin (1509-1564), Elveția (Basel, Geneva);
- mântuirea printr-o viață activă și cumpătată;
- **Reforma anglicană** – Henric al VIII-lea – „Actul de Supremație", 1534; regele devenea șeful Bisericii engleze;
- răspândirea Reformei: Imperiul Romano-German, statele scandinave, Ungaria, Polonia, Transilvania (luteranismul), Elveția, Franța, Țările de Jos (calvinismul);
- **Contrareforma (Reforma catolică)** – acțiune de reorganizare a Bisericii catolice și de limitare a răspândirii calvinismului și luteranismului;
- menținerea autorității Papei în Spania, Italia și în zone ale Franței, Cehiei, Ungariei, Poloniei.

Luther

Calvin

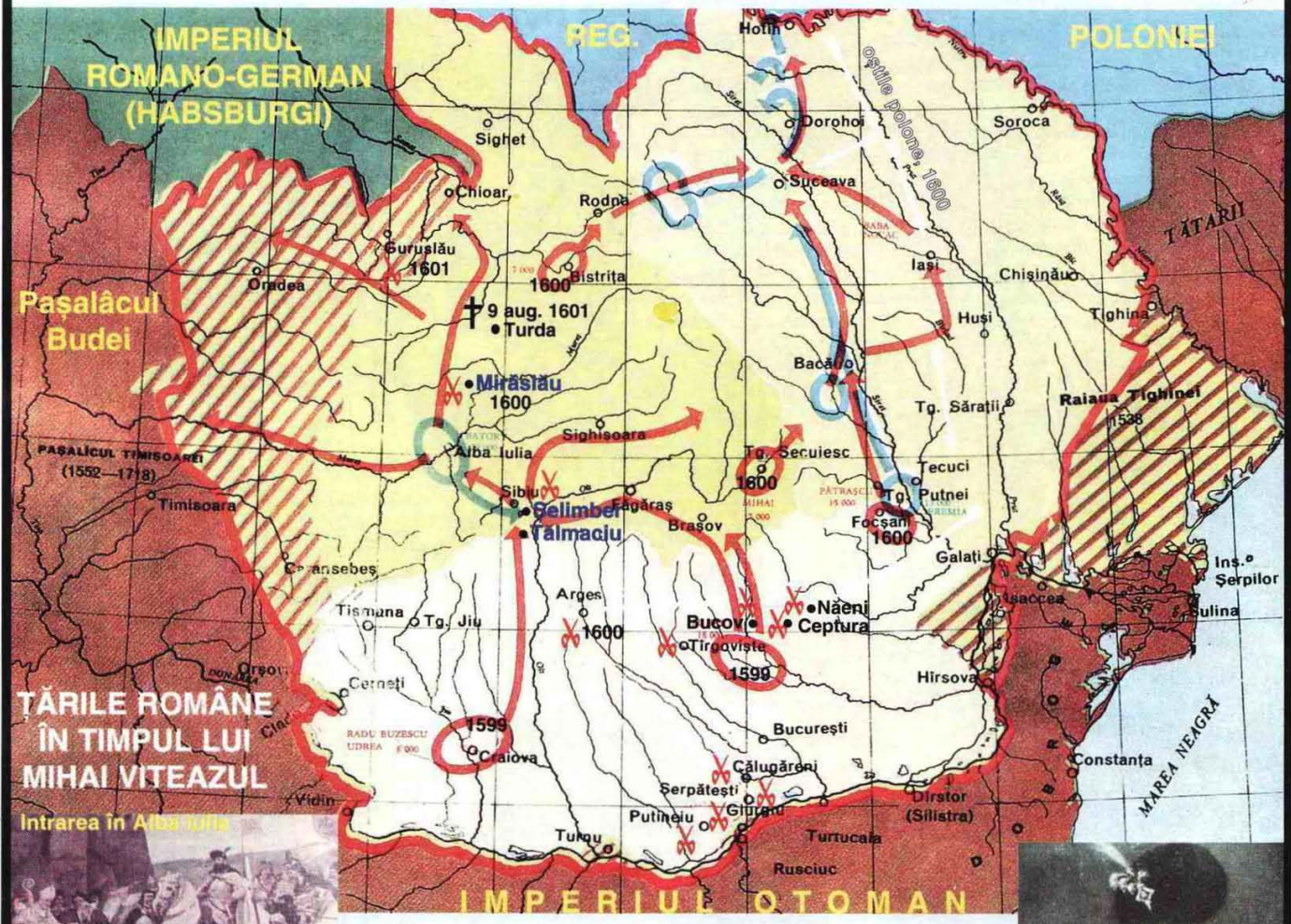

Intrarea în Alba Iulia

Uciderea lui Mihai

- Mihai Viteazul - domn al Țării Românești (1593-1601);
- 1594-1595 - campania de la Dunăre, lupta de la Călugăreni și alungarea otomanilor din țară la Giurgiu;
- 1599 - campania din Transilvania: 18/28 oct. - lupta de la Șelimbăr; 21 oct./1 nov. - intrarea în Alba Iulia;
- 1600 - campania din Moldova; mai - prima unire politică a Țărilor Române;
- 18 sept. 1600 - lupta de la Mirăslău; campania polonă în Țara Românească și Moldova;
- 3/13 august 1601 - lupta de la Gorăslău;
- 9/19 august 1601 - uciderea lui Mihai pe Câmpia Turzii.

Mihai Viteazul

Războiul de 30 de ani (1618-1648)

- început în Germania între principii protestanți și împărat (sprijinit de principii catolici);
- devine război european prin intervenția Franței și Suediei (de partea protestanților), Spaniei și Papei (de partea catolicilor);
- etape:

cehă (boemă) - 1618-1625 - victorii imperiale și ale catolicilor;
daneză: - 1625-1629 - înfrângerea danezilor (Tilly și Wallenstein - comandanții trupelor imperiale)
suedeză: - înfrângere a imperialilor (1632, Lutzen);
franco-suedeză: înfrângeri ale imperialilor;

- 24 oct. 1648 - tratatul de pace din Westfalia (Osnabruck și Münster);
- urmări: Germania - fărâmițare politică; Franța - putere continentală.

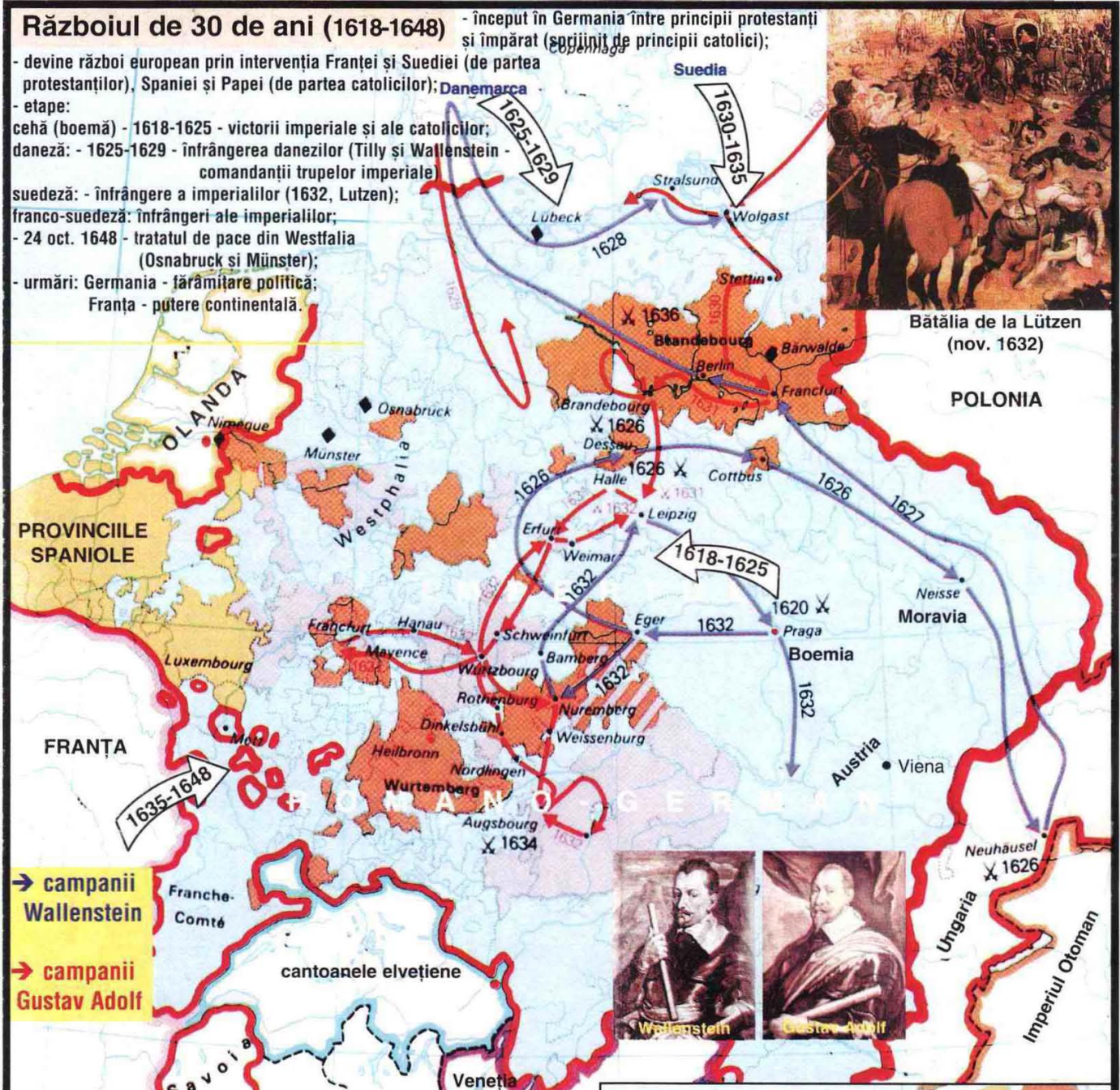

Bătălia de la Lützen (nov. 1632)

→ campanii Wallenstein

→ campanii Gustav Adolf

Wallenstein

Gustav Adolf

Revoluția din Țările de Jos

- desfășurată împotriva absolutismului monarhic spaniol și a catolicismului;
- etape:
- 1566-1567, mișcarea iconoclastă în Flandra;
- 1576, „Pacificarea de la Gand" privind retragerea spaniolilor, libertatea religioasă și înființarea Statelor Generale;
- 1579, separarea provinciilor:
- „Uniunea de la Utrecht" – provinciile din nord;
- „Uniunea de la Arras" – provinciile din sud;
- 1581, proclamarea independenței provinciilor din nord – Provinciile Unite (Olanda); conducător – Wilhelm de Orania;
- 1648, Pacea din Westfalia recunoaște independența Olandei.

Wilhelm de Orania

EUROPA ÎN SEC. XVII-XVIII

- Germania - menținerea fărâmițării politice;
- Franța - hegemonie în Europa; Ludovic XIII, Ludovic XIV;
- Spania - 1659, sfârșitul hegemoniei spaniole în Europa;
- Austria - extindere teritorială în defavoarea otomanilor, după înfrângerea acestora la asediul Vienei (1693);
  - Habsburgii anexează: Ungaria, Transilvania, Banatul și (temporar) Oltenia;
- Prusia - extindere teritorială și întărire militară;
  - Frederic Wilhelm I (1713-1740) și Frederic cel Mare (1740-1786);
- Imperiul otoman - ultima perioadă de expansiune;
  - 1683, înfrângere la asediul Vienei;
- Polonia - decădere politică și militară;
  - 1772, 1793, 1795 - împărțire a ei între Austria, Prusia și Rusia;
- Rusia - extindere teritorială prin războaiele cu tătarii din Crimeea, suedezii și otomanii;
  - Petru cel Mare (1682-1725), Ecaterina a II-a (1762-1796);

Ludovic XIII

Richelieu

Ludovic XIV

Cardinalul Mazarin

Ofensiva Habsburgilor după despresurarea Vienei (1683)

Asediul Vienei, 1683

Marea Mediterană

Marea Neagră

Marea Nordului

Marea Baltică

Marea Adriatică

Marea Tireniană

Marea Egee

Canalul Mânecii

Regatul Danemarcei

Regatul Suediei

Regatul Scoției

Regatul Angliei

Regatul Franței

Regatul Spaniei

Regatul Portugaliei

Regatul Prusiei

Regatul Sardiniei

Regatul celor Două Sicilii

Statul Papal

Imperiul Otoman

Polonia

Ucraina

Crimeea

Rusia

Austria

Ungaria

Bohemia

Saxonia

Bavaria

Elveția

Olanda

Belgia

Slovacia

Moldova

Țara Românească

Bosnia

Serbia

Bulgaria

Muntenegru

Albania

Macedonia

Grecia

Transilvania

Banatul Timișoarei

Dobrogea

Galiția

Silezia

Toscana

Piemont

Londra (London)

Edinburgh

Amsterdam

Bruxelles

Paris

Nantes

Bordeaux

Lyon

Avignon

Marsilia (Marseille)

Berna

Milano

Torino

Genova

Parma

Modena

Lucca

Florența

Roma

Napoli

Palermo

Venetia

Viena

Budapesta

Praga

Berlin

Dresda

Hamburg

Bremen

Hanovra

Lübeck

Köln

Mainz

München

Stuttgart

Rossbach

Copenhaga (København)

Christiania

Stockholm

Gotland

Rügen

Königsberg

Varsovia (Warszawa)

Cracovia

Lemberg (Lwow)

Cernigov

Kiev

Poltava

Iași

Cluj

Sibiu

Brașov

Bucureștiul

Craiova

Belgrad

Sarajevo

Salonic

Atena

Constantinopol (Tarigrad, Stambul)

Madrid

Barcelona

Lisabona (Lisboa)

Gibraltar (brit.)

Ceuta (span.)

Melilla (span.)

Oran

Alger

Minorca (brit.) 1713–1783

Corsica

Sardinia

Corfu

Mt. Athos

Mohács 1687

Zenta 1697

Carlovț (Karlovac) 1699

Salankemen 1691

Passarowitz 1718

Belgrad 1739

Rossbach 1757

Poltava 1709

Iași 1711

Kuciuk Kainargi 1774

Crimeea 1783

1772

1774

1783

Dunărea

Tisa

Drava

Sava

Mureș

Olt

Prut

Nistru

Bug

Nipru

Pripet

Vistula

Elba

Oder

Rin

Sena

Loara

Garona

Ron

Duero

Ebru

Tago

Guadiana

Guadalquivir

Biscaia

Marea Irlandei

Canalul Irlandei

Insulele Baleare

Insulele Ionice

Insulele Britanice

REVOLUŢIA ENGLEZĂ (1642 - 1649)

Oliver Cromwell (1599-1658)

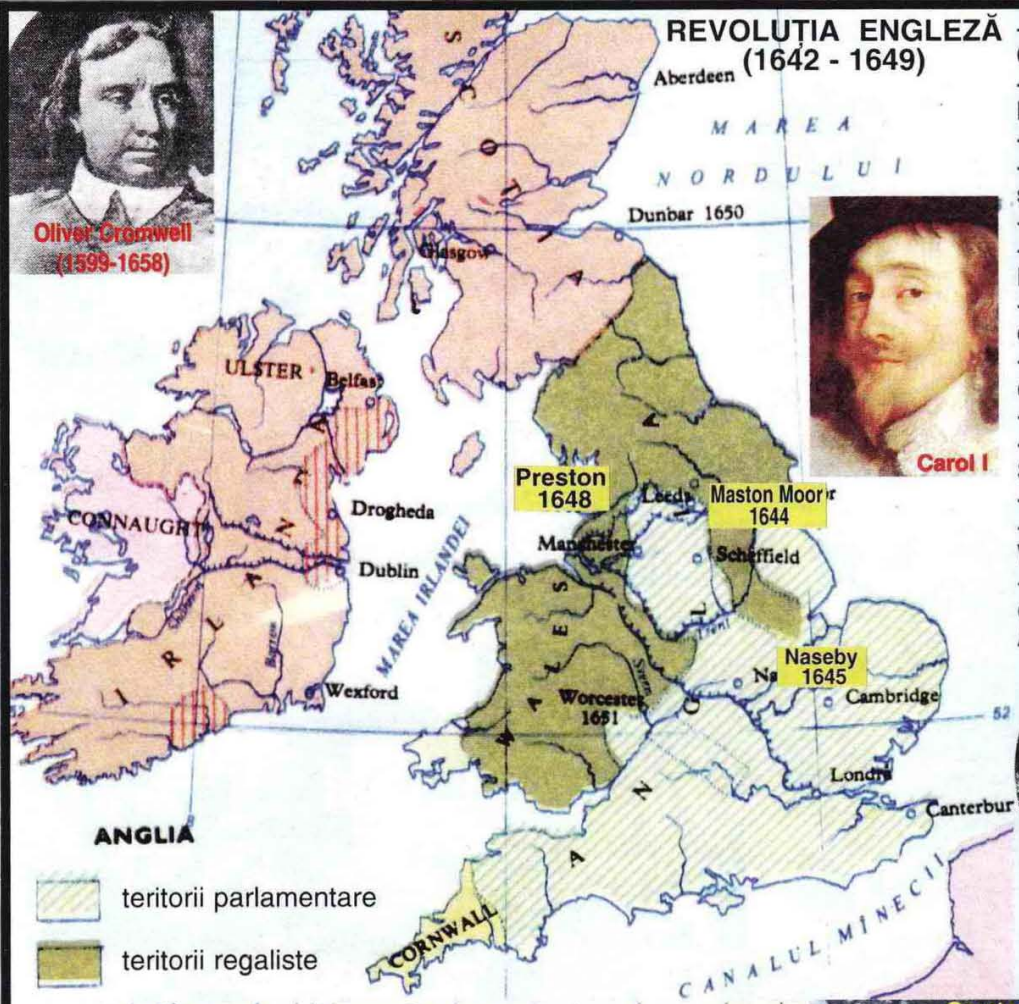

Carol I

- dinastia Stuart: Iacob I (1603-1625), Carol I (1625-1649);
- 1629-1640, regele guvernează fără Parlament;
- 1640-1653, Parlamentul cel Lung;
- 1642, începe conflictul militar între rege şi Parlament;
- Oliver Cromwell, armata "noul model";
- lupte: 1644, Marston-Moor; 1645, Naseby; 1648, Preston;
- ian. 1649, judecarea, condamnarea şi executarea lui Carol I Stuart;
- 1649-1660, Parlamentul devine organul conducător al Angliei (Commonwealth);
- 1651, Actul de navigaţie;
- 1660-1688, Restauraţia (revenirea Stuart-ilor la tron);
- 1679, Habeas Corpus Act;
- sept. 1688, Revoluţia glorioasă; Wilhelm de Orania - rege al Angliei;
- 1689, regele semnează Declaraţia drepturilor;

Anglia devine monarhie parlamentară.

Carol II 1660-1685

Iacob II 1685-1688

REVOLUŢIA AMERICANĂ (1774 - 1783)

Thomas Jefferson (1743-1826)

Benjamin Franklin (1706-1790)

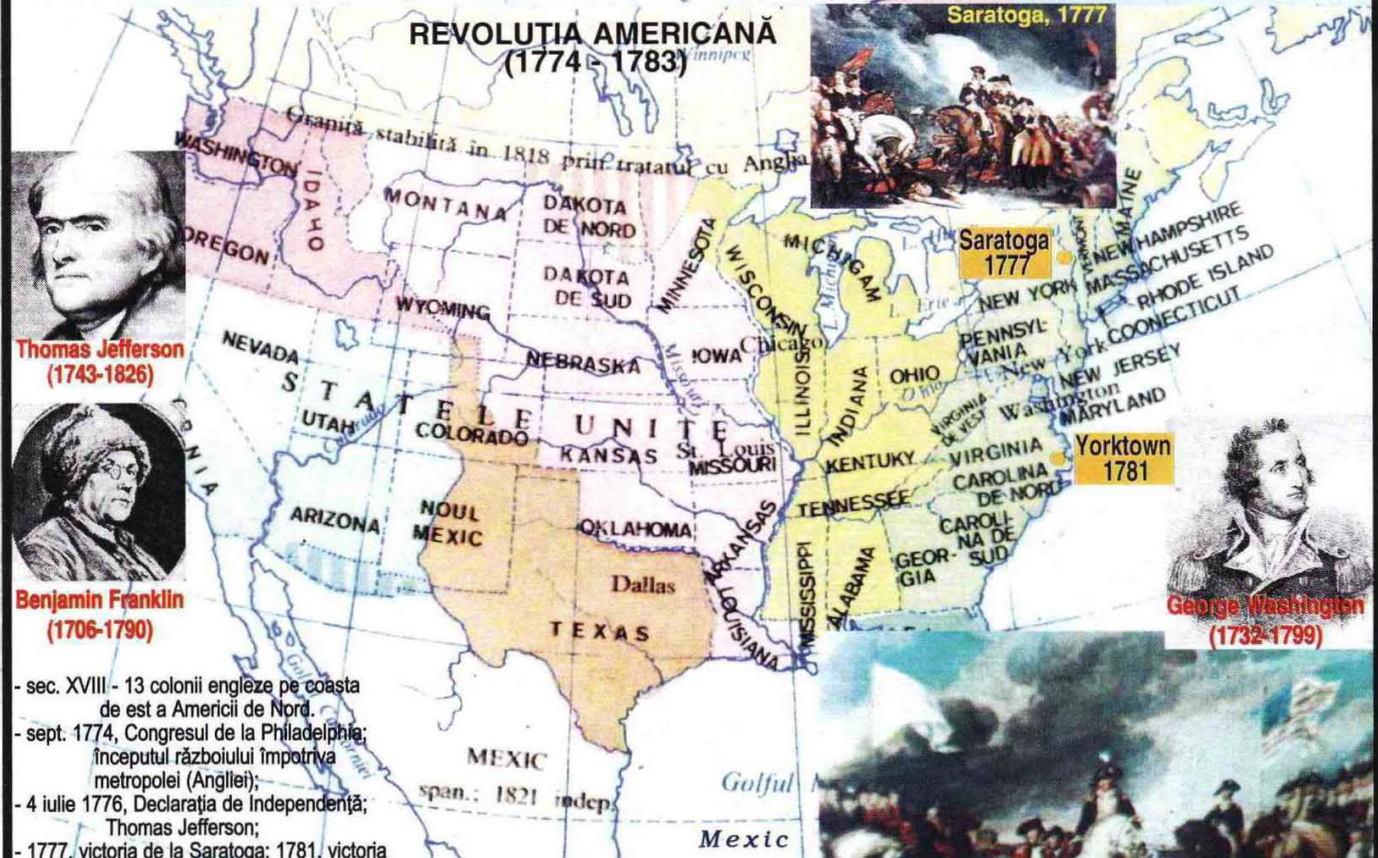

Saratoga, 1777

George Washington (1732-1799)

- sec. XVIII - 13 colonii engleze pe coasta de est a Americii de Nord.
- sept. 1774, Congresul de la Philadelphia; începutul războiului împotriva metropolei (Angliei);
- 4 iulie 1776, Declaraţia de Independenţă; Thomas Jefferson;
- 1777, victoria de la Saratoga; 1781, victoria decisivă de la Yorktown;
- 1783, tratatul de pace de la Versailles (Paris);

Anglia recunoaşte independenţa Confederaţiei americane;

- 1787, Constituţia S.U.A. - organizarea noului stat pe baze federale;
- George Washington - primul preşedinte al S.U.A.

Yorktown, 1781

MAREA REVOLUȚIE FRANCEZĂ (1789-1795)

Ludovic XVI

Napoleon - prim consul

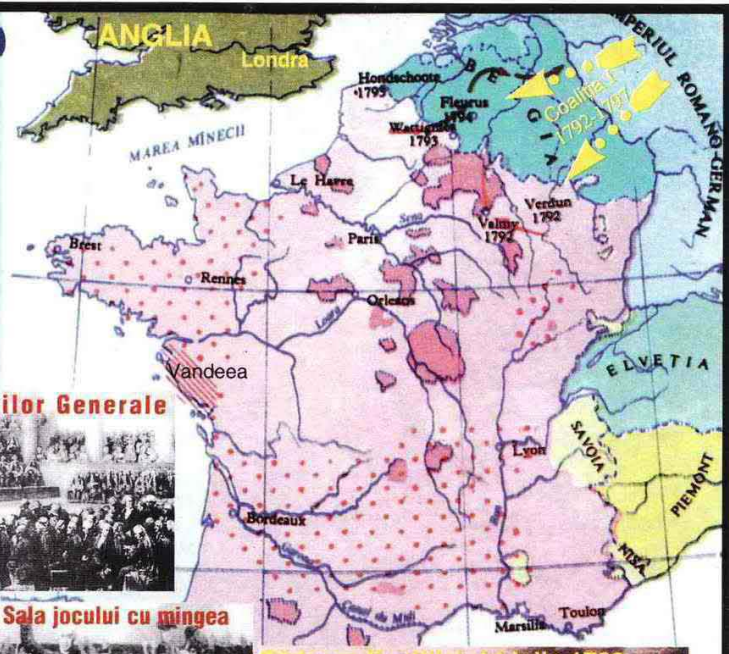

- 5 mai 1789, Adunarea Stărilor Generale;
- 17 iunie 1789, separarea Stării a III-a;
- 9 iulie - proclamarea ei ca Adunare Națională Constituantă (pentru adoptarea unei Constituții);
- iul. 1789-sept.1791 - Adunarea Națională Constituantă;
  - 14 iulie, 1789 - dărâmarea zidurilor Bastiliei; ziua națională a Franței;
  - 26 august, 1789 - Declarația drepturilor omului și cetățeanului;
- 1791, "fuga de la Varennes" a lui Ludovic al XVI-lea;
  - 3 sept. 1791, adoptarea Constituției Franței, aceasta devenind monarhie constituțională;
- oct. 1791-sept. 1792 - activitatea Adunării Legislative;
  - începutul războiului împotriva monarhiilor europene;
  - 21 sept. 1792 - proclamarea Franței ca republică;
- sept. 1792-oct. 1795 - activitatea Convenției Naționale:
  - ian. 1793, judecarea, condamnarea și executarea regelui Ludovic al XVI-lea;
  - iun. 1793-iul. 1794 - dictatura iacobină;
  - iul. 1794-oct. 1795 - Convenția thermidoriană;
- 1795-1799 - Directoratul (5 Directori);
- 1799-1804 - Consulatul (prim-consul, Napoleon Bonaparte).

Adunarea Stărilor Generale

Jurământul din Sala jocului cu mingea

Căderea Bastiliei, 14 iulie 1789

Napoleon la Arcole

Waterloo, 1815

Trecerea Alpilor 1796

Austerlitz, 1805

- 1796, Lodi, Arcole, Rivoli, pacea de la Campo Formio (1797);
- 1798-1799, campania din Egipt: Piramide, Abukir;
- 1800, Marengo; pacea de la Luneville (1801) și Amiens (1802);
- 2 dec. 1804, încoronarea lui Napoleon I;
- 2 dec. 1805, Austerlitz; pacea de la Pressburg (cu Austria);
- 1806, Jena și Auerstadt; blocada continentală (din Berlin);
- 1807, Eylau și Friedland; pacea de la Tilsit (cu Rusia);
- 1807-1808, campania din Spania; Baylen, Saragossa;
- 1809, Wagram; pacea de la Schonbrunn (Viena, cu Austria);
- 1812, campania din Rusia; Borodino, Berezina;
- 16 oct. 1813, LEIPZIG ("bătălia națiunilor");
- 18 iunie 1815, WATERLOO; înfrângerea și exilarea lui Napoleon în ins. Sf. Elena din Oc. Atlantic;

RĂZBOAIELE NAPOLEONIENE (1796-1815)

ȚĂRILE ROMÂNE ÎNTRE 1601-1812

Imperiul Romano-German
Imperiul Habsburgic
POLONIA
Basarabia 1812
EDISAN (Rusia, 1792)
Marea Neagră
IMPERIUL OTOMAN
TARA ROMÂNEASCĂ
PRINCIPATUL TRANSILVANIEI
MOLDOVA
UNGARIA
PAȘALICUL BUDEI
BOSNIECI
MUNTENEGRU
Kuciuk-Kainargi, 1774

TARA ROMÂNEASCĂ

- domnitorii: - Radu Șerban (1602-1611);
  - Matei Basarab (1632-1654);
  - Șerban Cantacuzino (1678-1688);
  - Constantin Brâncoveanu (1688-1714);
- 1716, instaurarea regimului fanariot (numirea domnilor de către Poartă dintre grecii din Fanar);
- Constantin Mavrocordat (10 domnii) - 1746, desființarea rumâniei;
  instituirea clăcii în relațiile agrare;
- Alexandru Ipsilanti (1774-1782), Pravilniceasca Condică (1780);
- Ioan Caragea (1812-1818) - Legiuirea Caragea (1818).

MOLDOVA

- domnitori: - Vasile Lupu (1634-1653);
  - Dimitrie Cantemir (1710-1711);
- 1711, instituirea regimului fanariot;
- 1749, desființarea veciniei și introducerea clăcii;
- 1777, uciderea lui Grigore al III-lea Ghica de către otomani.

TRANSILVANIA

- principi: - Gabriel Bethlen (1613-1629), Gh.Rakoczi I (1630-1648), Gh.Rakoczi II (1648-1660), Mihail Apafi (1661-1690);
- Gh.Rakoczi I participă la ultima fază a Războiului de 30 de ani împotriva Habsburgilor;
- instaurarea regimului Habsburgic:
  - 1686, tratatul de la Viena dintre Mihail Apafi și Habsburgi (Leopold I);
  - 1687, tratatul de la Blaj;
  - 1688, Dieta Transilvaniei acceptă protecția imperială;
  - 1691, Diploma Leopoldina
  - 1765, Mare Principat;
  - 1781, Edictul de toleranță religioasă;
  - reforme în domeniile agrar, administrativ, învățământ.

Matei Basarab

Vasile Lupu

Gheorghe Rakoczi I

Constantin Brâncoveanu

Dimitrie Cantemir

Europa între 1815-1848

Congresul de la Viena

Ludovic XVIII

- sept. 1814 - iun.1815 - Congresul de la Viena (Anglia, Rusia, Prusia, Austria, Franța):
- revenirea Franței la granițele din 1792;
- reinstaurarea dinastiei de Bourbon în Franța și Spania;
- regatul Țărilor de Jos;
- neutralitatea Elveției;
- Confederația germană (34 state);
- Finlanda era anexată de Rusia;
- Norvegia a fost alipită Suediei;
- Sfânta Alianță (Rusia, Austria, Prusia);

Revoluția de la 1821
Tudor Vladimirescu

- 17/18 ianuarie 1821, moartea lui AL. Șuțu;
- 23 ian. - Proclamația de la Padeș;
- martie - "Cererile norodului românesc";
- martie - mai - cârmuirea țarii de către Tudor;
- mai - intervenția militară otomană;
- 26/27 mai - asasinarea lui Tudor de către eterişti;
- 29 mai - înfrângerea pandurilor la Zăvideni și Drăgășani;
- 7 iunie - înfrângerea eteriștilor la Drăgășani;
- urmarea revoluției: înlăturarea regimului fanariot și readucerea domnilor pământeni.

Tudor
eteriști
otomani

Revoluțiile de la 1848 din Europa

Regatul Suediei
DANEMARCA
MAREA NORDULUI
MAREA BALTICĂ
IMPERIUL RUSIEI
Newcastle
Sheffield
Manchester
Liverpool
Birmingham
Londra
OLANDA
Amsterdam
Haga
Bruxelles
BELGIA
Köln
Bremen
Hannovra
Berlin
Poznan
Varșovia
Grodno
Minsk
Bialystok
Riga
Wisła
Pripet
Weimar
Erfurt
Frankfurt
Breslau
STATELE GERMANE
Cracovia
Rouen
Luxemburg
Paris
Memmheim
Stuttgart
München
Praga
IMPERIUL HABSBURGIC
Viena
Budapesta
Debrețin
Cernăuți
Iași
MOLDOVA
Nantes
FRANȚA
Genova
Lyon
ELVEȚIA
Berna
Bordeaux
REGATUL
Torino
Milano
Parma
Modena
Veneția
Zagreb
Seghedin
TRANSILVANIA
Blaj
Brașov
Lugoj
ȚARA ROMÂNEASCĂ
București
Islaz
SERBIA
IMPERIUL OTOMAN
Marsilia
TOSCANA
STATUL PAPAL
Florența
MAREA ADRIATICĂ
MAREA NEAGRĂ
Istanbul
Spania
SARDINIEI
Roma
Neapole
SICILIA
MAREA TIRENIANĂ
REGATUL CELOR DOU
Palermo
GRECIA
MAREA EGEE
MAREA MEDITERANĂ
Ludovic Filip

➔Intervenția militară a puterilor Sfintei Alianțe

FRANȚA
- 22-24 febr. - începutul revoluției la Paris;
  abdicarea regelui Ludovic-Filip;
- 25 febr. - proclamarea Republicii a II-a franceze;
- 10 dec. - Ludovic Napoleon este ales președinte;
  (din 2 dec. 1851 - președinte pe viață);
- 2 dec. 1852 - Ludovic Napoleon - împărat (Napoleon al III-lea)

STATELE ITALIENE
- ian. - începe revoluția la Palermo (Sicilia);
- febr. - mart. - introduse constituții în Neapole, Piemont, Toscana;
- martie - revoluție la Veneția;
- intervenția militară a austriecilor - iulie, 1848;

IMPERIUL HABSBURGIC
- 13-15 martie - începutul revoluției la Viena;
- 15 martie, începe revoluția în Ungaria (la Pesta);
- iunie, revoluția de la Praga (Cehia);
- 2 dec. - abdicarea lui Ferdinand I; urmează Franz Joseph (1848-1916);

STATELE GERMANE
- martie, începe revoluția la Berlin ;
- mai - iun. 1849, Parlamentul de la Frankfurt proclamă Imperiul german unificat (regele Prusiei refuză coroana);

URMĂRILE REVOLUȚIILOR: introducerea de constituții, limitarea autorității monarhiilor, începutul unificării statelor italiene și germane.

ȚĂRILE ROMÂNE
- 27 martie, Adunarea de la Iași; Petițiunea-proclamațiune;
- 3-5 mai, Marea Adunare Națională a românilor de la Blaj - Petițiunea Națională;
- 12 mai, Brașov, "Principiile noastre pentru reformarea patriei";
- 9 iunie, Proclamația de la Islaz;
- 14 iunie - guvern revoluționar la București;
- 15 iunie, Lugoj, Adunarea românilor de la Lugoj;
- august, Cernăuți, "Dorințele partidei naționale în Moldova";
- 13 septembrie - Dealul Spirii;
- 2-16 septembrie, a treia Adunare Națională a românilor de la Blaj;
- ian.-iulie 1849, rezistența revoluționară românească în Transilvania;
- august-sept.1849, intervenția militară a Habsburgilor și Rusiei în Transilvania și Ungaria.

Blaj, 3-5 mai 1848

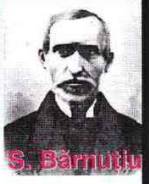
S. Bărnuțiu

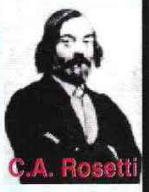
C.A. Rosetti

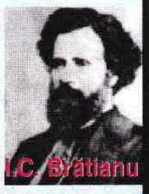
I.C. Brătianu

Giuseppe Mazzini

ITALIA:

- unificarea făcută de Regatul Piemont (dinastia de Savoia);
- 1859 - 1860, Piemontul (în alianță cu Franța) eliberează statele din nord de sub stăpânirea Hasburgică (Magenta, Solferino);
- 1860, acțiunea lui Giuseppe Garibaldi în Sicilia și sudul Italiei; unirea acestora cu Piemontul (capitala la Torino și apoi la Florența);
- 1866, Veneția este eliberată de sub Habsburgi și unificată cu Piemontul (Custozza);
- 1870, Roma devine capitala Italiei unificate (rege, Victor Emanuel al II-lea - 1861-1878).

GERMANIA:

- unificarea statelor germane făcută de către Prusia (cancelar: Otto von Bismark);
- 1864, înfrângerea Danemarcei și preluarea provinciilor Schleswig și Holstein;
- 1866, înfrângerea Habsburgilor și crearea Confederației germane de nord;
- 1870 - 1871, război cu Franța și unificarea statelor germane din sud;
- 18 ian. 1871, proclamarea Imperiului al II-lea german; Wilhelm I se încoronează ca împărat la Versailles.

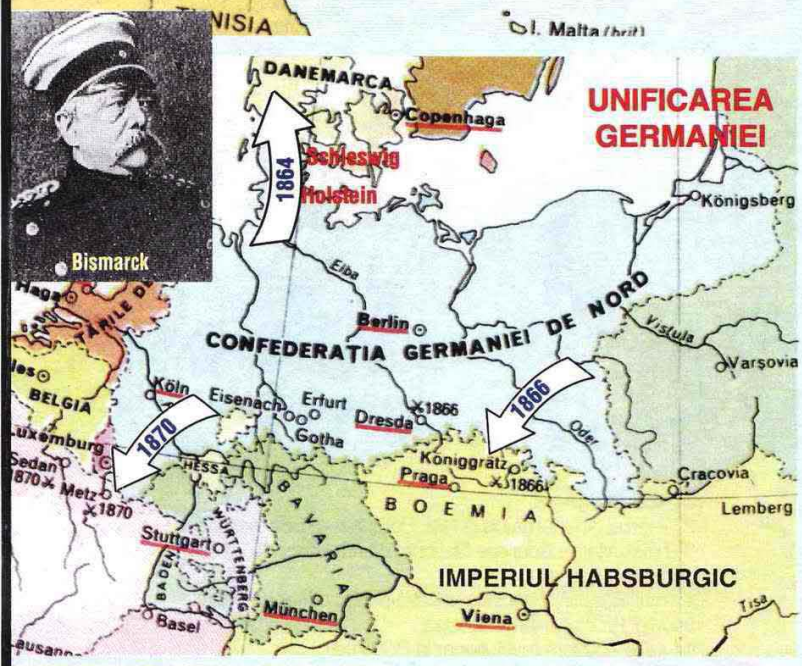

Bismarck

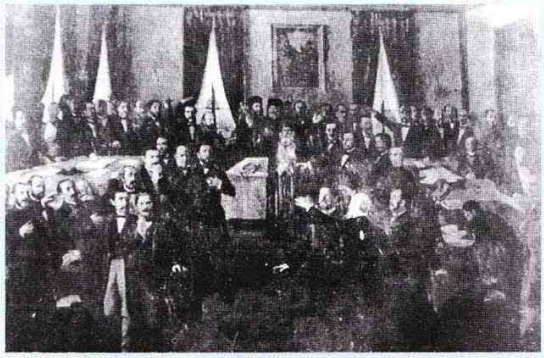

Unirea Moldovei cu Țara Românească

- 1856, Congresul de la Paris;
- 1857, Rezoluțiile Adunărilor Ad-hoc;
- 1858, Convenția de la Paris;
- 1859, 5 și 24 ianuarie alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al Moldovei și Țării Românești;

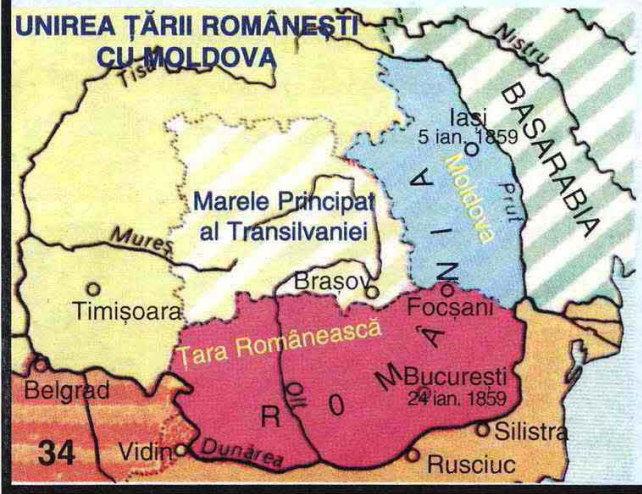

Stema Principatelor Unite

Al. I. Cuza

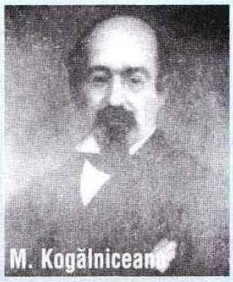

M. Kogălniceanu

Europa între 1848-1870

- 1849 - Convenția de la Balta-Liman;
- 1853-1856 - Războiul Crimeii;
- 1856 - Congresul de pace de la Paris;
- 1858 - Conferința de la Paris;
- 1859 - Război franco-sardo-austriac;
- 1866 - Război austro-prusian;
- 1866 - Război austro-italian;
- 1870 - Război franco-prusian.

CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI (1877-1878)

Războiul ruso-româno-otoman (1877-1878)

-criza orientală: acțiunile militare antiotomane din Herțegovina, Bosnia, Bulgaria, Serbia și Muntenegru;
-Convenția secretă ruso-austro-ungară (ian. 1877);
-poziția României: -neutralitate;
-iunie 1876, "Cele 7 revendicări";
-sept. 1876 - negocieri româno-ruse la Livadia;
-4 apr. 1877 - Convenția româno-rusă;
-9, 10 mai 1877 - Declarația de independență a României;
-30, 31 august 1877 - al III-lea atac asupra Plevnei;
-19 februarie 1878 - Tratatul de la San-Stefano
-1 iun. - 1 iul. 1878 - Congresul de la Berlin;
recunoașterea independenței României

Carol I

Plevna, 30 aug. 1877

Trecerea Dunării (aug. 1877)

Europa de sud-est după tratatul de la Berlin (1878)

Congresul de la Berlin, 1878

S.U.A. - Expansiunea către vest
RĂZBOIUL DE SECESIUNE (1861-1865)

WASHINGTON 1889
OREGON 1859
NEBRASKA 1867
MINNESOTA 1859
WISCONSIN 1848
MICHIGAN 1837
NEW YORK 1788
MAINE 1820
VT
NH
MASS.
R.I.
CONN
PENNSYLVANIA 1787
MD. DEL
o Gettysburg (1863)
1864 NEVADA
UTAH 1896
KANSAS 1861
IOWA 1846
ILLINOIS 1818
INDIANA 1816
OHIO 1803
V.O.
•Richmond
Appomattox
VIRGINIA
1850 CALIFORNIA
MISSOURI 1821
KENTUCKY 1792
TENNESSEE 1796
CAROLINA DE NORD 1788
CAROLINA DE SUD 1788
NOUL MEXIC 1912
ARKANSAS 1836
MISS. 1817
ALABAMA 1819
GEORGIA 1788
o Vicksburg (1863)
TEXAS 1845
LOUISIANA 1812
FLORIDA 1845

Abraham Lincoln (1809-1865)

-1860 - Abraham Lincoln - președinte
-1861 - Confederația Statelor din Sud - președinte: Jefferson Davis
-1863 - Gettysburg, Vicksburg
-1865 - Appomattox.

Uniunea statelor din nord
Confederația statelor din sud

Simon Bolivar (1783-1830)

AMERICA DE SUD (sec. XIX)

- 1810-1826 - războaie împotriva Spaniei;
- conducători ai războaielor de eliberare:
  - Simon Bolivar, Jose de San Martin;
- constituirea de state independente: Argentina (1816), Chile (1818), Columbia (1819), Venezuela (1819), Ecuador (1819), Peru (1821), Brazilia (1822), Bolivia (1825).

AUSTRALIA (sec. XIX)

- **1788**, prima colonie britanică;
- **1827**, instituirea suveranității Angliei asupra întregului teritoriu;
- organizarea coloniilor:
  - **1829** - Australia de Vest;
  - **1836** - Australia de Sud;
  - **1859** - Queensland;
- **1835**, întemeierea orașului Melbourne
- **1 ian 1901**, se proclamă Uniunea Australiană

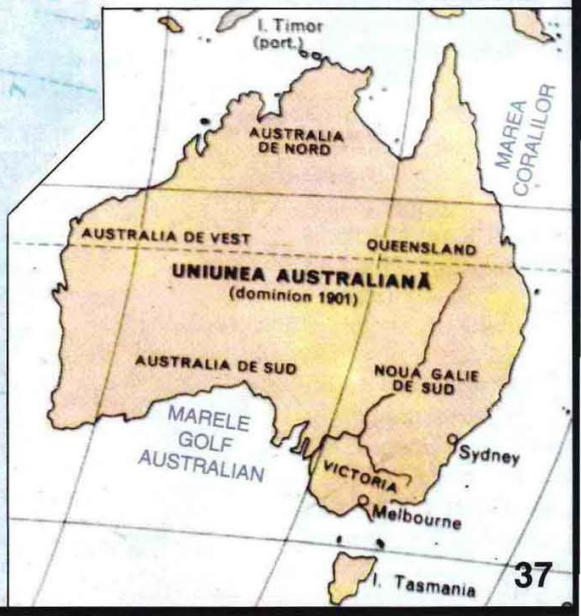

EXPLORAREA AFRICII (sec. XVIII-XIX)

Madèra
Canara
Tanger
Fès
Alger
Gabès
Tripoli
Benghazi
Alexandria
Siouah
Ifni
Mourzouk
Assouan
Taoudeni
Sahara
Tombouctou
St. Louis
Bathurst
Niger
Khartoum
Socotora
Kano
Kukawa
Ouara
Sennar
Boussa
Fachoda
Freetown
Monrovia
Lagos
Accra
Fernando
Oubangui
Gondokoro
Congo
Ujiji / Udjiji
Zanzibar
Seychelles
Amirantes
Kabango
Luanda
Benguéla
Comores
Zambèze
Sesheke
Quelimane
Madagascar
Maurice
Walvis Bay
Réunion
Kuruman
Durban
Cap
Port Elizabeth

- J. Bruce (1768-1772)
- M. Park (1795-1806)
- D. Livingstone (1854-1856, 1866-1873)
- J. Speke - R. Burton (1858)
- V.L. Cameron (1873-1875)
- H. Stanley (1874-1877)
- Silva Porto (1852-1853)
- Serpa Pinto (1877-1879)
- R. Caillié (1827-1828)
- P. de Brazza (1875-1878)
- H. Barth (1850-1855)
- G. Rohlfs (1861-1867)
- G. Nachtigal (1869-1874)
- G.A. Schweinfurth (1869-1873)
- H. Wissmann (1881-1882)

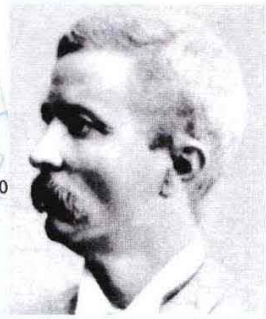

Henry Stanley (1841 - 1904)

- descoperă cursul fluviului Congo.

David Livingstone (1813-1873)

- descoperă izvoarele Nilului.

COLONIZAREA AFRICII (sec. XIX)

Lisabona
Gibraltar (brit.)
I. Madeira (port.)
I-le Canare (sp.)
MAROC (fr. 1912)
ALGERIA
TUNIS 1881
MAREA MEDITERANĂ
GRECIA
Tripoli
LIBIA 1912
EGIPT (oc. brit. 1882)
PERSIA
ARABIA
OMAN
RIO DE ORO
AFRICA FRANCEZĂ DE VEST
Nil
Mecca
MARE ROȘIE
HADRAMAUT
SUDANUL ANGLO-EGIPTEAN 1898
Aden
I. Socotra (brit. 1886)
SPANIA
Niger
NIGERIA 1885
AFRICA ECUATORIALĂ FRANCEZĂ
Addis-Abeba
ETIOPIA
1884
Monrovia
LIBERIA
COASTA DE AUR
I. Fernando Póo (sp.)
CAMERUN 1884
Congo
AFRICA BRIT. DE EST 1885
SOMALIA ITAL. 1889
OCEANUL INDIAN
CONGO FRANCEZ 1883
CONGO BELGIAN 1885
AFRICA GERM. DE EST 1885
ZANZIBAR
I-le Comore (fr. 1898)
I. Ascension (brit.)
ANGOLA
1891
MOZAMBIC
I. Sf. Elena (brit.)
OCEANUL ATLANTIC
RHODESIA 1889
MADAGASCAR 1896
AFRICA GERM. DE S.-V 1884
UNIUNEA AFRICANĂ (dominion din 1910)
Capetown

EUROPA - ALIANȚE ÎN 1887

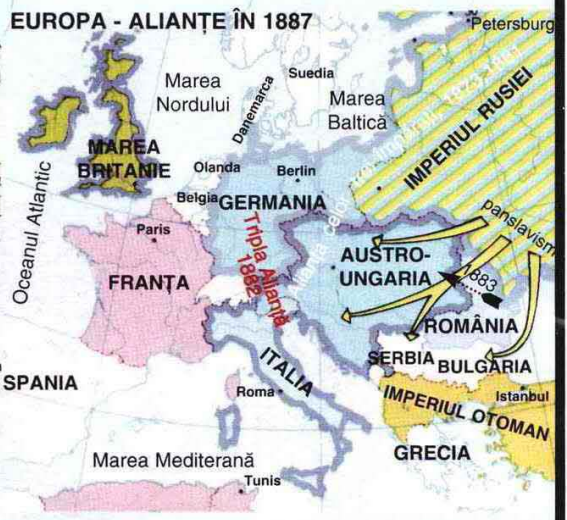

- 1873- "Alianța celor trei împărați" (Alexandru II al Rusiei, Franz Joseph I al Austro-Ungariei și Wilhelm I al Germaniei); reânnoit în 1881.
- 1879 -Tratat secret între Germania și Austro-Ungaria, la care în 1882 aderă și Italia (Tripla Alianță).
- 1883 -Tratat secret de alianță între România și Austro-Ungaria, la care aderă și Germania.

ALIANȚELE DIN EUROPA ÎN 1912

Tripla Alianță (Puterile Centrale)
Tripla Înțelegere (Antanta)
Alianța Balcanică

MAREA BRITANIE, Londra, MAREA NORDULUI, Danemarca, Suedia, MAREA BALTICĂ, Petersburg, IMPERIUL RUSIEI, Olanda, Haga, Belgia, Berlin, GERMANIA, OCEANUL ATLANTIC, canonierа "Panther", 1911, PUTERILE CENTRALE, Paris, FRANȚA, Viena, Mürzsteg, AUSTRO-UNGARIA, Panslavism, ROMÂNIA, Marea Neagră, Racconigi, ITALIA, Roma, SERBIA, BULGARIA, Istanbul, IMPERIUL OTOMAN, PORTUGALIA, SPANIA, GRECIA, Algesiras, Tanger, Gibraltar, Marea Mediterană

- 1904 - Acord anglo-francez (Antanta Cordială);
- 1907 - Acord anglo-rus;
- se constituie a doua mare alianță - Tripla Înțelegere (Antanta).

Conferința de pace, București - 1913

RĂZBOAIELE BALCANICE 1912-1913

AUSTRO-UNGARIA, BUCOVINA, Botoșani, Iași, Piatra Neamț, Vaslui, Bacău, Bârlad, BASARABIA, Nistru, Prut, Siret, TRANSILVANIA, Mureș, Sibiu, Brașov, Galați, Brăila, Tulcea, BANAT, Târgu Jiu, Olt, Pitești, Ploiești, ROMÂNIA, T. Severin, Craiova, București, 10.VIII.1913, DOBROGEA, Constanța, Belgrad, SERBIA, Morava, Zaječar, Vidin, Corabia, Dunărea, Giurgiu, Rusciuc, Silistra, Turtucaia, Cadrilater, Culcer, Bazargic, Balcic, Varna, Averescu, Trupe românești 1913, Isker, Tirnovo, Niș, Novipazar, MUNTENEGRU, Cetinje, Scutari, Mitro, Sofia, BULGARIA (independentă 1908), Burgas, MAREA NEAGRĂ, Marița, Filipopol, Kirk-Kilisse, Midia, Adrianopol, Ofensivă Otomană 1913, Ceatalgea, Lule-Burgas, Teritoriu atribuit Serbiei, Teritoriu atribuit Bulgariei, Teritoriu atribuit Greciei, Struma, Vardar, Drin, Durazzo, Tirana, Elbasan, Monastir, Kavala, Dedeagaci, Enos, MAREA MARMARA, Salonic, MAREA EGEE, MAREA ADRIATICĂ, ALBANIA, I.Corfu, Ianina, GRECIA, IMPERIUL OTOMAN

gen. Al. Averescu

gen. Ioan Culcer

- 1912 -Alianța Balcanică (Bulgaria, Serbia, Grecia, Muntenegru);
- oct. 1912-mai 1913, primul război balcanic;
  - -înfrângerea Imperiului Otoman.
- iun.-aug. 1913, al doilea război balcanic
  - -înfrângerea Bulgariei
- 28 iul.(10 aug.) 1913, semnarea tratatului de pace de la București

Primul război mondial (1914 - 1918)

PUTERILE CENTRALE
ANTANTA

Blocada britanică
Norvegia
Suedia
Petersburg (Petrograd)
IMPERIUL RUS
MAREA BALTICĂ
MAREA NORDULUI
Danemarca
MAREA BRITANIE
Londra
OLANDA
BELGIA
GERMANIA
Tannenberg (1914)
Lacurile Mazuriene (1914)
decembrie 1917
iulie 1918
Ofensiva germană (1915)
Ofensiva rusă (1916)
PUTERILE CENTRALE
Paris
Verdun
1914
1916
1918
OCEANUL ATLANTIC
FRANȚA
Isonzo (1915-1917)
AUSTRO-UNGARIA
1916
Odessa
1914
ROMÂNIA
1916
București (1918)
MAREA NEAGRĂ
iulie 1918
SPANIA
ITALIA
1915
Sarajevo
28 iun. 1914
SERBIA
BULGARIA
1915
1915
1916-1918
1918
Salonic
1915
IMPERIUL OTOMAN
1914
GRECIA
1918
SIRIA
MAREA MEDITERANĂ
TUNISIA
ALGERIA
1916
1917

- 28 iunie 1914, atentatul de la Sarajevo;
- 28 iulie 1914, Austro-Ungaria declară război Serbiei;
- 2 alianțe aflate în luptă:
- ANTANTA (TRIPLA INȚELEGERE) - Franța, Anglia, Rusia, la care s-au alăturat Japonia(1914), Italia(1915) și România (1916);
- PUTERILE CENTRALE (TRIPLA ALIANȚĂ) - Germania și Austro-Ungaria, la care s-au alăturat Imperiul otoman (1914) și Bulgaria (1915);
- fronturi de luptă: - 2 principale: de VEST(Franța) și de EST (Rusia);
- 3 secundare: din Balcani, din Caucaz și din nordul Italiei;
- operațiuni militare:

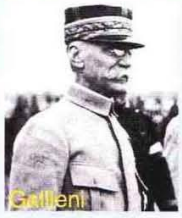
Galieni

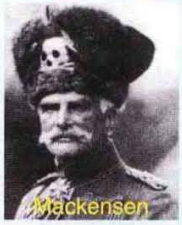
Mackensen

Falkenhein

1914
-Fr. de Vest - 5-12 sept. - Bătălia de la Marna;
-Fr. de Est - 26-30 aug. - Bătălia de la Tannenberg;
- 6-15 sept. - Bătălia de la lacurile Mazuriene;

1915
- Fr. de Vest - ofensive franco -engleze în Champagne și Artois;
- Fr. de Est - ofensiva germană în Galiția, Ucraina și Bielorusia;
- Fr. italian - lupte grele la Isonzo;

1916
- Fr. de Vest - febr.-dec. - Bătălia de la Verdun;
- Fr. de Est - ofensiva română în Transilvania; respingerea acesteia și ocuparea Bucureștilor de către inamic;

Somme, 1916

Verdun, 1916

Petain Joffre

1917
- aprile, intrarea S.U.A. în război de partea Antantei;
- Fr. de Est - bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz (iulie-august);

1918
- Fr. de Est - Rusia încheie pace cu Germania și aliatele ei (Brest-Litovsk);
- Fr. de Vest - ofensivă a aliaților împotriva germanilor;
- 29 sept. - capitularea Bulgariei;
- 30 oct. - Imperiul otoman cere armistițiu;
- 3 nov. - Austro-Ungaria cere armistițiu;
- 11 nov. - armistițiu dintre Germania și Puterile Antantei;
- sfârșitul primului război mondial.

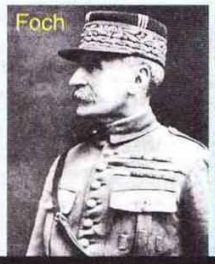
Foch

Rethondes, semnarea armistițiului (11 nov. 1918)